

Posouzení rizik domácího násilí

Šárka Dvořáčková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Šárka Dvořáčková
Osobní číslo: L16017
Studijní program: B3909 Procesní inženýrství
Studijní obor: Ovládání rizik
Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Posouzení rizik domácího násilí

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte literární rešerši o pojmu domácí násilí, jeho formách, obětech.
2. Posudte rizika domácího násilí.
3. Navrhněte minimalizaci vybraných rizik domácího násilí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

[1] VODÁČKOVÁ, Daniela a kol. Krizová intervence. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. 544 s. ISBN 978-80-262-0212-7.

[2] ŠÍMOVÁ, Renáta a kol. Civilní proces. Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, 349 s. ISBN 978-80-7400-594-7.

[3] CONWAY, Helen L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. Praha: Albatros, 2007. Albatros Plus. 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Miroslav Tomek, PhD.
Ústav ochrany obyvatelstva
Datum zadání bakalářské práce: 30. listopadu 2018
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. května 2019

V Uherském Hradišti dne 30. listopadu 2018

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2019

Jméno a příjmení studenta: Šárka Dvořáčková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se na počátku zabývá základními pojmy jako násilí, agrese, afekt, úzkost, domácí násilí. Rozebírá znaky, fáze, formy, průvodní jevy, následky, pomoc a prevenci domácího násilí. Praktická část popisuje tři skutečné příběhy, analyzuje příčiny domácího násilí dle výsledků dotazníku, SWOT analýzy a znázorňuje je pomocí Ishikawa diagramu. Navrhuje prvotní pomoc a východiska.

Klíčová slova: domácnost, manipulace, násilí, oběť, obrana, pachatel, riziko.

ABSTRACT

The bachelor thesis starts with basic concepts such as violence, aggression, affection, anxiety, domestic violence. It analyzes the signs, phases, forms, accompanying phenomena, consequences, help and prevention of domestic violence. The practical part describes three real stories, analyzes the causes of domestic violence according to the results of the questionnaire, the SWOT-Analyse and shows them through the Ishikawa diagram. It suggests initial help and starting points.

Keywords: Defense, Household, Manipulation, Offender, Risk, Victim, Violence.

Motto:

„Láskyplný člověk raději sám prožívá bolest, než by ji jiným působil.“

Robert Burns

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce, panu doc. Ing. Miroslavu Tomkovi, Ph.D., za kvalifikované vedení, velmi vstřícný přístup, cenné rady a zpětnou vazbu.

Současně děkuji své rodině za trpělivost, morální podporu a pomoc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

.....
Šárka Dvořáčková

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 LITENÁRNÍ REŠERŠE O POJMU DOMÁCÍ NÁSILÍ, JEHO FORMÁCH A OBĚTECH	11
1.1 NÁSILÍ.....	12
1.2 AGRESE, AFEKT, ÚZKOST.....	13
1.3 DOMÁCÍ NÁSILÍ	14
1.3.1 Psychické týrání	15
1.3.2 Manipulace	16
1.3.3 Zanedbávání a zneužívání	16
1.3.4 Fyzické týrání.....	17
1.3.5 Sexuální násilí	17
1.3.6 Stalking	18
1.4 NÁSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	18
1.5 ÚČASTNÍCI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	19
1.5.1 Oběti domácího násilí	19
1.5.2 Pachatelé domácího násilí.....	20
1.5.3 Ostatní účastníci domácího násilí.....	22
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
2 PŘÍPADOVÉ STUDIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	24
2.1 REAKCE MATKY	24
2.2 VÝBUCHY MANŽELA	25
2.3 ZVLÁŠTNÍ SPOLUŽAČKA	26
2.4 ALKOHOL	27
3 VYHLEDÁNÍ PŘÍČIN DOMÁCÍHO NÁSILÍ	29
4 APLIKACE METODY SWOT NA DOMÁCÍ NÁSILÍ	31
5 DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM.....	35
6 VÝZKUMY A STUDIE TÝKAJÍCÍ SE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	48
7 MINIMALIZACE VYBRANÝCH RIZIK DOMÁCÍHO NÁSILÍ	50

7.1	OBRANA PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ A PROAKTIVNÍ PŘÍSTUP	50
7.2	PSYCHOLOGICKÁ POMOC OBĚTI.....	51
7.3	VLÁDNÍ AKČNÍ PLÁNY A STRATEGIE PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	53
7.4	ZÁKONNÁ OPORA	55
7.5	AZYLOVÉ DOMY PRO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	57
7.6	INTERVENČNÍ CENTRA	57
7.7	KRIZOVÁ CENTRA.....	58
7.8	PORADENSKÉ CENTRUM, NEBO PORADNA PRO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	58
7.9	VYBRANÉ NEZISKOVÉ ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ POMOC PŘI DOMÁCÍM NÁSILÍ.....	58
7.10	DALŠÍ ZDROJE POMOCI	60
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ	67
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM GRAFŮ	69

ÚVOD

V současné uspěchané moderní době stále častěji dochází k tomu, že nevidíme a ani nechceme vidět, co se děje okolo nás, a přitom se nás to buď přímo týká anebo se zanedlouho týkat může. Nahromaděné napětí způsobené stresem vyvolává konfliktní situace, s nimiž se dnes a denně setkáváme na veřejnosti i v soukromí, kde jsme nejzranitelnější. Naše tolerance či bagatelizace tohoto nepřijatelného chování, pokud je realizováno na třetích osobách a přímo se nás netýká, je neomluvitelná. Zvýšená tolerance k násilí přináší pouze jeho stupňování. Vzhledem k tomu, že mi otázka domácího násilí není lhostejná, rozhodla jsem se jí zabývat ve své bakalářské práci.

Teoretická část práce je zpracována formou literární rešerše o pojmu domácí násilí, jeho formách, obětech. Řeší otázky, co je násilí, pocit bezpečí, agrese, domácí násilí, jakou podobu má uzavřený cyklus tří fází domácího násilí, jaké má formy (Duluthský model), průvodní jevy, následky a kdo jsou účastníci domácího násilí.

Praktickou část práce uvozují čtyři případové studie domácího násilí, které rozkrývají, jak snadno může člověk násilí podlehnout, jak je pro oběť těžké se všeho vzdát, aby mohla pokračovat ve svém životě bez domácího násilí. Jádrem praktické části představuje vyhledávání formou Ishikawa diagramu, jaké příčiny způsobují následek ve formě domácího násilí. Pro komplexní zhodnocení fungování systému je aplikována metoda SWOT na domácí násilí. Jaké vnitřní silné a slabé stránky a vnější příležitosti a hrozby ovlivňují vznik domácího násilí, včetně jejich ohodnocení a grafického zobrazení výsledné strategie. Dotazníkovou formou posouzena rizika domácího násilí. Jaké jsou jeho nejčastější oběti, formy, pachatelé, vyhledání pomoci, využití zákonných opatření (trestního oznámení na pachatele), vliv návykových látek, poskytnutí pomoci a kdo je nejvíce bezmocnou obětí domácího násilí.

Po analýzách příčin bude navržena minimalizace domácího násilí pomocí psychologické obrany, vládních strategií a akčních plánů, zákonné opory a nevládních institucí (intervenční, krizová a poradenská centra, azylové domy, neziskové organizace) poskytujících ochranu proti domácímu násilí formou různých forem poradenství jak obětem, tak i pachatelům, nouzového ubytování či okamžité finanční podpory. Ve všech případech hraje největší roli strach oběti, co bude dál, pokud vyjde s pravdou napovrch, a proto je jim potřeba poskytnout bezodkladnou odbornou pomoc, aby se utvrdily ve svém správném rozhodnutí řešit stávající nevyhovující situaci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LITENÁRNÍ REŠERŠE O POJMU DOMÁCÍ NÁSILÍ, JEHO FORMÁCH A OBĚTECH

Charakter člověka, tedy to, co člověk cítí a jak, jakou má povahu, co jej ovlivňuje, zkrátka, proč je takový, jaký je, vychází od raného dětství a formuje se napříč celým jeho životem. Plod u matky v děloze je citlivý na zvuky, údery, nálady, kvalitu stravy. Projev násilí má na něj negativní dopad, ať se jedná o psychické, které způsobí matce stres, který se přenáší z matky na plod, či dokonce fyzické, které může plod trvale do budoucna poškodit či zabít. Po porodu si dítě zvyká na nové prostředí, které ho obklopuje, a učí se reagovat na vzniklé podněty. Domov je pro některé první prostředí, které začne vnímat a kde by mělo cítit bezpečí rodičovské náruče. První nejisté krůčky spoléhají na rodičovskou podporu. Je bezbranný, nemá se jak, kromě pláče, dovolat pomoci. Násilí na něm páchané se nenávratně podepíše na jeho psychice i těle. Dítě roste, začne mluvit, dochází do kolektivu spolužáků a je schopno porovnávat. Klade si otázky, proč? Je rozpolcený, zda je chyba v něm, či co způsobuje, že se násilí koná, ať přímo na něm či na některém z rodičů. Posouvá hranice tolerance, protože je to u něj doma běžné a vyrůstalo v tom. Nechce přijít o své domácí zázemí, má strach, takže raději zapírá.

V pubertě se dospívající pere s celou řadou změn, potřebuje rodiče, kteří mu krok po kroku trpělivě vysvětlí, proč se tak děje. Pokud se dočká násilí, zneužívání či jej doma tolerovat, nezvládá to. Zkouší bojovat, ale většinou není natolik psychicky i fyzicky zdatný, aby byl schopen se plnohodnotně bránit. Začíná se osamostatňovat, chce uniknout, tak hledá různá útočiště. Nejčastěji pak skončí pod vlivem alkoholu, drog či jiných omamných látek. Po dlouhodobém užívání může dojít i k sebevražedným sklonům.

Silnějším povahám se podaří v dospělosti odpoutat a zkouší hledat štěstí v nových vztazích. Jsou labilní a mají problém si partnerství udržet. Vznikají pak situace, kdy dospělý jedinec, který žil v rodině, kde docházelo k násilí, je přecitlivělý, napjatý a má neustálý strach, že dělá vše špatně, a jako osoba submisivní k sobě přitahuje násilníky, nebo se z něj stane dominantní jedinec, který bere násilí jako samozřejmost, která do života patří, a aplikuje ji nadále ve svém životě, rodině a přenáší jej na další generace. Ve stáří pak vzniká riziko, že vlastní děti násilníka převezmou jeho chování jako standard a aplikují jej na něj jako bezmocnou oběť.

Následně popíše základní pojmy související s danou tematikou, jako je násilí, jeho dělení, pocit bezpečí, lidské potřeby, agrese, afekt, úzkost, domácí násilí, které budu nadále používat

v průběhu práce a které popisují, co všechno mohou obsáhnout. Jaké jsou typické znaky domácího násilí, jak probíhá jeho cyklus. Zabývám se jednotlivými formami jako manipulací, psychickým týráním, zanedbáváním, zneužíváním, fyzickým týráním, sexuálním zneužíváním, doprovodným jevem – stalkingem a následky násilí. Nelze odhlédnout od účastníků konfliktu a jejich role jako oběti, pachatelé a ostatní. V teoretické rovině rozvinu pomoc a prevenci domácího násilí ať již formou obrany psychické, proaktivního přístupu. Popíši období po konfliktu a psychologické prostředky k likvidaci následků konfliktu, analýzu projevů násilí a jak pomoci obětem.

1.1 Násilí

Násilí je jakýkoli akt, který poškozují oběť, či reálné hrozící nebezpečí bez zavinění oběti, které spustí pocit strachu a nejistoty z toho, odkud udeří, kdy a kolikrát. Tento pocit je o to silnější, čím je oběť bezmocnější a okolí nevšimavější a lhostejnější. Patologická interakce jedince či skupiny s okolím za účelem úpravy vztahů agresivním či manipulativním způsobem. Jednotlivé formy se od sebe liší oběťmi, příčinami, následky, délkou apod. Dělení podle způsobu páčání:

- agrese (verbální, fyzické, vůči osobám, předmětům),
- manipulace (neagresivní ohlupování),
- kombinace obou typů.

Dělení podle délky trvání:

- dlouhodobě působící (latentní, pokračující),
- situační (stupňující, neočekávané, s krátkým intenzivním průběhem).

Jeho následkem je fyzické, sexuální, psychické ublížení či utrpení, včetně vyhrožování tímto aktem, nátlaku či potlačování svobody jednotlivce ve veřejném nebo soukromém životě. [1], [3], [5]

Jednou ze základních lidských potřeb je pocit bezpečí, který je na druhém místě dle Maslowovy pyramidy lidských potřeb (Obrázek 1).

Obrázek 1 Maslowova pyramida lidských potřeb [11]

Od dítěte po seniora chceme a toužíme tuto potřebu uspokojit, a proto bychom se měli naučit ve vlastním zájmu čelit nenásilnou formou násilí, agresi a konfliktům, čili pochopit jejich podstatu, projevy, příčiny. [1]

1.2 Agrese, afekt, úzkost

Agrese vyvolává strach a jejím cílem je získání či odstranění objektu, získání společenských výhod formou destruktivního chování, tedy útoku na jinou osobu či předmět, a to fyzicky či slovně. Zdrojem bývá většinou afekt (zloba, hněv, vztek) a neuspokojená potřeba, zvyk. Využívají ji sociálně nezralí či psychicky narušení (frustrovaní, vyprovokovaní, impulzivní) jedinci. Bezmoc, situace s prvky násilí, alkoholem, drogy zvyšují sílu agrese. Prevencí je vyvarovat se situacím, v nichž se vyskytují různé provokativní a agresivní projevy. Pokud není zbytí, tak se pokusit agresora jakýmkoliv způsobem uklidnit. [1]

Emoční odezvu na situaci, tedy citový stav způsobený náhlou změnou, nazýváme afektem. Projevuje se zčervenáním, zrychleným dechem, tepem a nepřiměřenou reakcí jako např. úlekem či strachem. Při překonávání pomáhá přiznání, hledání zdroje, koncentrace a relaxace. Při velmi vysokém ohrožení nastane stav, kdy oběť není schopna zpracovávat informace,

možnosti a zatvrzele trvá na vybudovaných pozicích. Při předtuše nejasného nebezpečí člověk pociťuje úzkost, která buď zaktivizuje síly reálně řešit situaci za využití psychické rezervy u silných jedinců, nebo sníží výkonnost a spolehlivost u slabších. [1]

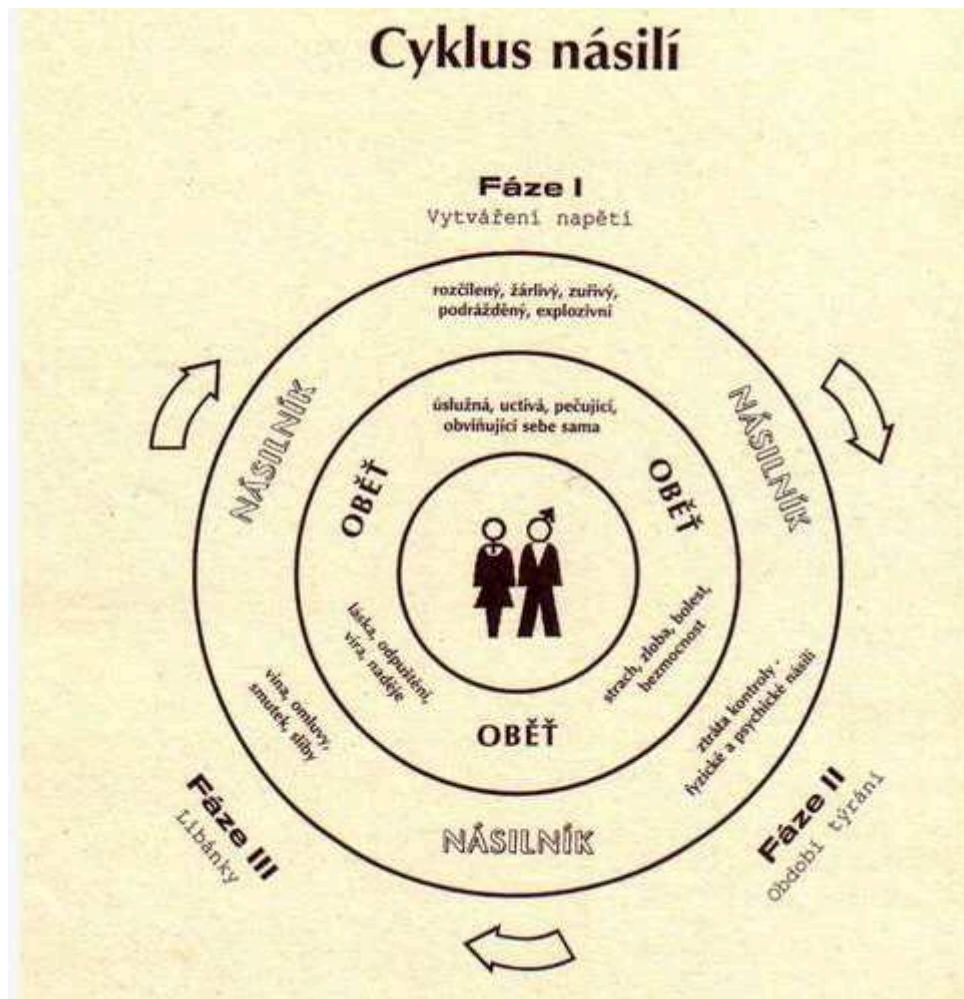
1.3 Domácí násilí

Domácí násilí vychází z anglického překladu domestic violence. Pojem „domácí“ znamená, že probíhá v rámci osobním vztahu většinou mezi partnery, lidmi, kteří spolu žijí, či rodinnými příslušníky, např. týrání seniorů, s cílem popřít druhého. Jde o fyzické, psychické, sexuální či další formy násilí, ke kterému dochází v rodině nebo v domácnosti anebo mezi bývalými či stávajícími manžely, partnery či osobami blízkými, bez ohledu na to, zda násilná osoba sdílí nebo sdílela společnou domácnost s osobou ohroženou tímto násilím, s těmito znaky:

- opakování, dlouhodobost a téměř každodenní přítomnost (jeden útok může být začátkem),
- eskalace (stupňování od útoků proti důstojnosti k fyzickým či závažným trestným činům),
- jasné rozdělení rolí (ohrožená x násilná osoba), oběť je dostupná a bezbranná,
- neverejnost (za zavřenými dveřmi, zpravidla u osob sdílejících společnou domácnost), místo činu je velmi intimní a specifické,
- násilí je pro násilníka bezpečné,
- násilí je iracionální. [22], [10]

Nejedná se o vzájemné napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran. [2], [3], [4], [6], [8]

Cyklus násilí (Obrázek 2) má v rodině podobu uzavřeného kruhu s počátečními mírnějšími projevy, které postupně eskalují. Oběť ochotna řadu let tolerovat střídání dvou vzorců chování násilníka – lásky (naděje) a strachu. Napětí se opakuje a násilí stupňuje od urážek, kritiky, vydírání, výhrůžek až po fyzický útok. U vyrůstajících dětí pak vzniká zkrslý názor, že je vše povoleno, a lze tak prosadit své požadavky, ačkoliv by jím mělo být vštěpováno, že násilí je neomluvitelné. Opakující se násilí způsobuje trvalé následky na oběti (nízké až žádné sebevědomí, stálé napětí, strach). [3], [22]

Obrázek 2 Schématický nákres cyklu násilí [12]

1.3.1 Psychické týrání

Psychické týrání lze specifikovat jako chování, kdy je někdo ponižován, nedostává se mu pochvaly, přijetí a ocenění. Bývá velmi využíváno k obviňování ze způsobení rozvratu rodiny, nemoci, smrti apod. Zahrnuje ekonomické týrání (manipulace s majetkem, prostředky na bankovním účtu), sociální týrání (zamezování kontaktu s okolím, izolace), zastrášení, citové týrání, využívání dětí, uplatňování mužských privilegií, zlehčování, popírání a obviňování, izolaci, slovní útoky na sebevědomí, ponižování, zavrhování, kladení nerealistických nároků, nedostatečný zájem aj. Mezi partnery dochází ke snaze přehnaně kontrolovat chování druhého, mít neustálý přehled a ke zvýšené žárlivosti. Jedná se o nečastější a nejhůře prokazatelnou formu násilí s dopady podle četnosti a dlouhodobosti. Postižení trpí nízkou sebedůvěrou, nejsou schopni navázat vztah a prosadit se. Citové týrání zanechává hluboké skryté rány, kterými trpí oběť dlouhodobě, a mohou změnit její osobnost do budoucnosti tak, že bude moci vést jen stěží plnohodnotný život. Několik druhů agresivního

vány. Obdobně bývají zneužívány i dospělé osoby oslabené nemocí, postižením, stářím. Jejich pohybová či jiná omezení způsobují závislost na jiných osobách a samotu, při níž strádají. [3]

Dalším druhem zanedbávání je zanedbávání péče, jehož příznaky jsou úbytky na váze (hladovění, nedostatečná výživa), špína (šaty, kůže, zápach, vši, choroby), oděv nedopovídající charakteru počasí. Důsledkem může být únava, nedostatky ve školní docházce, osamělost, drobné krádeže. [2], [3]

1.3.4 Fyzické týrání

Fyzické týrání je bolestivé fyzicky ohrožující chování jako bití, mačkání, kousání, dušení, topení, použití nepřiměřené síly při běžných úkonech (mytí, krmení či převlékání), podávání poškozujících látek (léky, alkohol). Je pro ně typická jednoznačnost a snadnější měřitelnost. [3], [5]

Tělesné týrání má formy:

- aktivní (nepřiměřené bití, způsobení ran, popálenin, svazování, škracení a dušení, otravy aj.),
- pasivní (neuspokojení nejdůležitějších potřeb).

Mezi tělesné týrání patří i kruté a neadekvátní trestání nepřiměřené věku či důvodu (kopání, bití, zavírání do prostor, kde se oběť bojí či jinak strádá, odmítnutí kontaktu či uspokojení základních potřeb).

Příznaky tělesného týrání jsou většinou viditelné na těle (hematomy, otoky, spáleniny, zlomeniny, tržné rány atd.). U dlouhodobého týrání se vyskytují různě staré rány a stupně hojení. Mnohdy jsou mučitelé vynalézaví a zanechávají minimální stopy. Mezi posuzovateli vznikají nejasnosti, co je přijatelné a co za hranicí, přičemž mají tendence považovat za normální druhy bití a trestů, kterým byli sami vystaveni. [2], [3]

1.3.5 Sexuální násilí

Sexuálním násilím či zneužíváním lze nazvat nevyžádané, násilné, sexuální chování, včetně dotýkání a poznámek sexuální povahy kdekoli (pracoviště, škola). Jde o jakékoli sexuální jednání zahrnující pokusy o dosažení sexuálního styku, nežádoucí sexuální poznámky a návrhy, činy směřující k obchodování s lidmi či jinak namířené proti sexualitě jedince, které

využívají nátlak. Pachatel využívá sexuality jako nástroje moci. [22] Je nezbytné dát pachateli jednoznačně najevo, že je vám takové chování nemilé a odmítáte ho. Při pokračování se nevzdávat, vyhledat pomoc odborníka či policie. K přechodu od psychického k fyzickému a sexuálnímu násilí dochází většinou v případě, kdy se oběť rozhodně násilníka opustit. [2], [6]

U dětí se zahrnuje jakékoliv pohlavní dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoliv, kdo jej zneužívá (příbuzný, přítel, odborný pracovník). Dítě nutí pod pohrůžkou násilí, podvodu, hrozby či sváděním mj. k osahávání, líbání, sexuálnímu styku, sledování porno filmů či k prostituci. V dospělosti jsou častými oběťmi bezmocní či mentálně retardovaní lidé. [2], [3]

1.3.6 Stalking

Domácí násilí velmi často doprovází stalking, tj. pronásledování, opakované stupňované obtěžování oběti (opakovaný kontakt, výhrůžky, ničení majetku, pomlavy). Stalker jako pachatel se mnohdy prezentuje na veřejnosti jako oběť a poškozují pověst oběti v okolí. [2], [8]

1.4 Následky domácího násilí

Následky domácího násilí lze pociťovat jako újmu:

- nehmotnou (zneužití citlivých osobních informací, ohrožení společenského uplatnění pomluvou),
- hmotnou (na majetku, finanční),
- fyzickou (na zdraví, životě),
- emocionální (traumatizující zkušenosti, přetrvávající strach, obavy, nejistota).

Ty mohou způsobit často trvalé doživotní jizvy na duši člověka. Důsledkem dlouhodobějšího působení násilí může spustit negaci, úzkost, snížení citlivosti, otupení, přivyknutí, omlouvání, bagatelizaci či naopak agresivitu. [1]

Děti přestávají hrát hry, nebaví je původní zájmy, mají výkyvy v prospěchu, neurotické či nutkavé návyky (houpání na židli, obtáčení vlasů kolem prstu), utíkají z domova, sebepoškozují se, začnou brát drogy či mají sebevražedné sklony, promiskuita za účelem úniku. Na tělesné úrovni si stěžují na různé bolesti a neprospívají. Nedokáží se soustředit, budí se ze spánku, trpí nočními děsy, poruchy příjmu potravy. U těžkých traumat se vrací zpět

ke starým rituálům a hračkám. U sexuálního zneužívání nenávidí svoje tělo, místa, kde se jej pachatel dotýkal. Reaguje pak buď nadměrným dodržováním čistoty, či opačným směrem, vyvoláním paniky na určitých místech nebo v přítomnosti jistých osob. [2], [3]

Dospělí vystavení traumatizující zkušenosti akutně reagují na stres, trpí pocity bezmoci, bezvýchodnosti, mají vytvořen negativní sebeobraz, jsou emočně labilní, preventivně se oddělují od okolního světa. Převažují u nich psychosomatické potíže, bolesti, nezdravá citlivost, či dokonce nenávisť k vlastnímu tělu, problémy v partnerském vztahu i při jeho navazování, v přijetí rodičovské role, sebevražedné tendence, sexuální a gynekologické potíže. [3]

1.5 Účastníci domácího násilí

Mezi účastníky domácího násilí patří pachatel a oběť. Nežranitelnějšími oběťmi jsou děti, nejčastějšími oběťmi jsou ženy a následně senioři a muži. Pachatelé jsou konfliktní jedinci, zejm. agresori, kteří mají zapotřebí prezentovat svou sílu a moc účinným, nepřátelským manipulativním způsobem chování s cílem prosazovat své názory. V reálném životě však nelze zabránit vstupu i dalších třetích osob, které jsou buď přímo přítomny násilí, nebo o něm ví. Níže jsou označeny jako ostatní účastníci.

1.5.1 Oběti domácího násilí

Obětí násilí se může stát každý bez závislosti na věku, společenském postavení, národnosti nebo povolání. Osoba ohrožená domácím násilím je fyzická osoba, která je vystavena některé z forem tohoto násilí, a to včetně dětí žijících v rodinách s výskytem domácího násilí. [22]. Jedná se o jedince, vůči kterému se pro jeho vlastnosti, jednání, chování či sociální pozici směřuje jednání aktéra a hrozí mu materiální, fyzická či psychická újma. Ve skupině ohroženějších se pak díky své sociální pozici ocitají solventní podnikatelé – vydírání, osamocené ženy – duševní násilí, handicapovaní – sekty. Další nebezpečí skýtá výkon některých povolání, příslušnost ke skupině, hnutí, fyzické či psychické nestandardnosti, znalost cenných informací či přístupu k nim, bezmocnost (nemoc, stáří) aj. Děti jsou odkázány na dospělé. Přenesené negativní zážitky z dětství zatěžují psychiku dospělých, ačkoliv část z nich se již s tímto faktem dokáže poprat. Oběti si nechtějí přiznat, že podlehly násilí, zastírají a velmi neochotně se svěřují. [1], [4], [6]

Mnoho lidí předpokládá, že typem ženy, která podléhá domácímu násilí, je matka snažící se využít z podpory v nuzných podmínkách s nezaměstnaným manželem, avšak není to pravdou, protože oběťmi jsou ženy ze všech společenských stavů. Násilí se netýká pouze bílých, křesťanských žen, ale pomoc vyhledávají židovské ženy, muslimské a z různých etnických skupin. [4]

Dlouhou dobu nikdo nevěřil, že v oblasti domácího násilí mohou být oběťmi i muži, a to z několika důvodů. Vycházelo se z nadvlády mužů nad ženami, muž je silnější partner, tudíž ženy nejsou schopny vzhledem ke své výšce a síle muži způsobit zranění. Avšak realita mnohdy nebyla pravdou, zejména v situacích, kdy u muže došlo vlivem podlomeného zdraví nebo stárí ke změně tělesné konstituce. K psychickému týrání (např. ponižování) není potřeba síla a k použití zbraně taktéž. U mužů pak nastává dvojnásobný problém přiznat společnosti svou slabost, když je to on, kdo má být ten silný. Naopak snažší mají pozici při hledání nového domova a zaměstnání, protože si většinou vydělávají i přes genderovou rovnost více finančních prostředků než ženy. Ve společnosti se tento problém často neuznává. [4], [6]

Děti se stávají nejzranitelnějšími oběťmi, protože nedokážou rozeznat nebezpečné jednání, zejména v situacích, kdy je nečekají, kdy je pachatelem někdo z nejbližších. Druhy zneužití dítěte jsou formulovány v Chartě práv dítěte (OSN, New York, 20. 11. 1959). Syndrom CAN (Child Abuse and Neglect) je syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Jde o špatné zacházení s dítětem, zejm. aktivním ubližováním a neposkytováním dostatečné péče. [2], [3]

Senioři jsou z hlediska ohrožení specifickou skupinou, neboť mohou mít snížené schopnosti a možnosti obrany z důvodů horší pohyblivosti, vnímavosti, velké důvěřivosti atd. Mezi nejčastější druhy patří vylákání a krádež peněz, popř. šperků, omezování osobní svobody, psychické či fyzické týrání. Senioři by si měli uvědomit, že jsou poměrně snadný cíl, proto by měli pravidelně komunikovat s blízkými osobami a v případě pocitu ohrožení a následného násilí informovat policii. [2]

1.5.2 Pachatelé domácího násilí

Pachatelé domácího násilí, jinak řečeno násilné osoby, jsou fyzické osoby, které se dopouštějí některého z forem domácího násilí. Jedná se zejména o jedince, kteří:

- svým jednáním ohrožují či narušují veřejný pořádek, práva a oprávněné zájmy občanů, jejich majetek, zdraví a životy, jsou iniciátory konfliktních situací (incidentů),
- mají sklon vnucovat svoje zážitky a postoje ostatním,
- své zájmy prosazují převážně agresivním způsobem,
- nejsou přístupní rozumovým argumentům a schopní regulovat své emoce. [22]

V situacích, kdy nemohou dosáhnout svého cíle či není uspokojena některá z jejich potřeb, vzniká vnitřní napětí, které propukne až do agresivní reakce. Pachatelé převážně disponují nižší úrovní obecných rozumových schopností, lpí na tradičních schématech, jsou citově nevyrovnaní, popudliví, impulzivní, zvýšeně agresivní. Jejich nezralost se projevuje jako neschopnost navázat vztah založený na vzájemné důvěře, diskuzi, naslouchání. Mezi nejčastější příčiny patří potřeba prezentace síly s cílem zastrašit, ublížit, snaha získat výhodu, zisk (hmotný, finanční, sociální ocenění), přesvědčení, pozitivní zkušenost s tímto způsobem jednání, duševní porucha či porucha chování (vliv návykových látek). Konfliktogenní jedinci (startéři, agresori) se projevují rozzuřeným, útočným, nepřátelským, manipulativním a agresivním způsobem jednání. Agresor sám o sobě brání oběti vyhledat podporu či odbornou pomoc, vyhrožuje, že oběti nikdo neuvěří, má nad ní velkou moc. Osobnost násilníka může mít „skrytou tvář“, kdy navenek se jedná o vzdělané lidi budící obdiv, kteří se však doma za zavřenými dveřmi stávají žárlivými tyrany. Pachatelé jsou doma pány a tvoří si vlastní zákony. [3], [4], [6]

Podle sociálního učení se děti učí užívat násilí prostřednictvím zážitků fyzických trestů a pozorováním násilného chování, a to zejména v rodině. Stejně tak se učí násilí omlouvat a racionalizovat a považovat je jako pozitivní osvědčený postup k vyřešení konfliktu, získání autority. Jedinci, kteří zažili násilí v dětství, jsou náchylnější k jeho užití i v pozdějším věku ve své vlastní rodině než ti, kteří tuto zkušenost nemají. [5]

V porovnání mezi muži a ženami jako pachateli je zřejmé, že oba používají stejné formy násilného jednání, avšak muži páchají výrazně větší objem násilí a formy jejich útoků jsou tvrdší než žen. Ženy spíše využijí agresi při sebeobraně, než by byly iniciátorkami násilí. Je prokázáno, že je mnohem vyšší pravděpodobnost napadení ze strany vlastního partnera než ze strany úplně cizího člověka. Tedy riziko napadení je vyšší uvnitř vlastní rodiny. Současně nelze vyloučit alkohol či drogy na straně útočníka jako stimulační faktor. [5]

1.5.3 Ostatní účastníci domácího násilí

Skupina či jedinci mající vazby (rodinné, přátelské, pracovní a jiné) k oběti či pachateli. Podle své pozice mohou buď zasáhnout, nebo se necítí se být k zásahu oprávněni či o probíhajícím násilí nevědí, nebo nechtějí vědět. Takovou osobou může být kdokoliv z nás. První proběhnuvší násilí by mělo vyprovokovat všechny kolem k akci, protože se velmi zřídka jedná o ojedinělý případ. [1], [6]

Ženy zůstávají mnohdy v násilném vztahu, neboť pociťují tlak společnosti, která klade důraz na soukromí rodiny. Církevní nebo jiné náboženské společenství zdůrazňují podřízenou pozici ženy vůči muži. Ženy pak lehce nabudou dojmu, že je církev či společenství odsoudí a zatratí. Přátelé a rodina nedokáží pochopit, proč oběť s agresorem zůstává. Jsou rozpolceni, na rozpacích, zda chtějí o choulostivém tématu hovořit, či se mohou stát sami oběťmi. Může u nich vzniknout obava ze msty pachatele. [4]

Společnost a média agresí v mužích přímo podporuje. V akčních filmech hrdinové zabíjejí, ničí, bojují a pak jsou vyznamenaní a muži se chtějí se vzory rovnat. Stejně tomu je i ve sportu, kdy chtějí vypadat jako boxeři či kulturisté. Chlapci, kteří si nedokáží uhájit již na hřišti svá práva, jsou považováni za slabochy a padavky. [4]

V případě, že má lékař sebemenší podezření na domácí násilí, měl by se snažit o jeho odhalení, zjištění závažnosti a nasměrování k potřebné pomoci. Ochrana by měla spočívat nadále v anonymní hospitalizaci či ubytování v případě nutnosti.[6]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 PŘÍPADOVÉ STUDIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

S domácím násilím se setká pravděpodobně každý z nás. V této kapitole popíšeme několik skutečných případových studií, v nichž se vyskytuje domácí násilí. Je z nich zřejmé, jak je jednoduché k násilí sklouznout, a naopak jak je velmi těžké se z takového vztahu vymanit a vytrvat na svém rozhodnutí. Jaké nástrahy přicházejí v kterémkoli životním období člověka.

2.1 Reakce matky

Mnohdy může život přinést nevládnutou agresi v afektu u matky. Jednalo se o ženu, která měla na starosti dceru školního věku a syna předškolního věku. Manžel často nebyval delší časový interval doma z důvodu častých pracovních cest. Děti si hrávaly velmi často venku u domu na sídlišti. Jednou dceru pozvala při hře venku matčina přítelkyně, aby si šla hrát s její dcerkou k nim domů bez toho, aby tuto informaci oznámila matce. Při hře dcera zapomněla na čas. Po dlouhé době zjistila, že je již venku tma, a utíkala ihned domů. Věděla, že bude zle.

Matka mezitím nevěděla, kde je, hledala dceru, volala ji, ale marně. Poté, co přišla dcera domů, matka nevládla své emoce a zbila ji rákoskou tak, že měla modřiny ještě další týden. Bránila se, obhajovala a vyřizovala matce, že má volat své přítelkyni. Nic jí to nebylo platné. Matka potřebovala svůj stres a nahromaděnou úzkost na někom uhasit. Bohužel to odneslo dítě. V té době rozhodně cítilo strašnou křivdu, protože za nic nemohlo, a ten, kdo to způsobil - matčina přítelkyně - nebyl po právu potrestán vůbec.

Podobná situace, v níž vznikne u matky stres způsobený strachem o dítě, vznikla ženě, která pustila syna s kamarádem ze školy na koupaliště. Jel na kole a dvě hodiny po zavírací době nedorazil domů. Hlavou se jí honily různé katastrofické scénáře od havárie po únos. Vydala se rozčilená syna hledat i s dcerkou. Celou cestu nadávala a hrozila, co mu všechno udělá, jak si to odskáče a že mu to nedaruje, vymýšlela různé způsoby potrestání.

Avšak v půli cesty na koupaliště jej zahlédla, jak jde pomaličku celý uplakaný a táhne za sebou kolo. V ten moment jí spadl obrovský kámen ze srdce, rozběhla se, zcela vytěsnila předcházející úvahy a syna s pláčem objala. Vysvětloval jí, jak chtěl přijít včas, ale vyvlekla se mu duše na kole. Pokoušel se ji spravit, a tím ztratil drahocenný čas. Když zjistil, že ji sám neopraví, vzdal to a kolo táhl domů. Omlouval se, ale ona už nic nevnímala. Hlavní bylo,

že byl v pořádku. Stav kola v dané situaci nehrál žádnou roli. Dcera jí pak připomněla komentáře o trestech před nalezením syna, ale vše jí vysvětlila. Nebylo za co trestat, měl snahu přijít domů včas, ale okolnosti tomu nepřály.

2.2 Výbuchy manžela

Jiná žena ihned po seznámení a při randění s manželem sice pozorovala jisté náznaky agreivity, ale nikdy by ji nenapadlo, že by mohly zajít tak daleko. Manžel byl jako rozbuška. Cokoliv, co jej rozčílilo, spustilo okamžitou reakci ve formě velmi hlasitého útočného křiku spojeného s napadáním, obviňováním, výhružkami, vulgarismy. V afektu nevěděl, co z úst vypouští, nebyl schopen ovládat své emoce, i když jej to „po vychladnutí“ mrzelo. Byl a je i v současné době typický cholerik a špatnou náladu na něm ihned každý pozná. Bydleli a bydlí u jeho rodičů. Již z počátku manželství měli problémy. Nejdříve si myslela, že se rozejdou, ale když se jim po roce a půl narodila holčička, nechtěla vztah a rodinu trhat. Malá ho milovala a on jí to vracel.

Kritické situace, kdy dcerka kvůli bolení nebo zoubkům nespala, musela zvládat sama, protože on přece chodil do práce a musel se vyspat. Ve vyhrocených situacích se jeho chování opakovalo. Nikdy ji však neuhodil. To byla její vnitřní podmínka. Říkala si, že pokud to udělá, tak si sbalí svých pět švestek a odejde. Za dva roky od narození dcery se narodil syn. Byla to hodně těžká situace. Dva měsíce před porodem a měsíc po porodu byla hospitalizována v nemocnici a manžel musel zajistit péči o dceru sám za pomoci prarodičů, kteří prali, vařili. Zvládl to, ale konečně poznal, co všechno musela doma stíhat. Hodně to změnilo jeho vztah ke manželce i k dětem. Chlapeček byl nedonošený, museli s ním pravidelně jezdit do poradny pro nedonošené děti, ale vyklubal se z něj zdravý a šikovný chlapec.

Manželovy výbuchy hněvu pokračovaly, a dokonce někdy nedokázala zabránit i fyzickému násilí na dětech. Nesnesl odpor, odmítnutí, zejména v pubertě dětí. Děti dospěly a v současné době dokáží s agresivními reakcemi otce lépe pracovat a vyrovnávat se. Zvláště syn, je klidný, odpovídá otci na jeho útoky otázkami, zda to má zapotřebí, proč to dělá apod. Žena již taktéž ví, že nemá cenu se s manželem hádat. I přesto si však udělá tak, jak uzná za vhodné, a v klidné chvílce mu to řekne.

Hodně jí pomohla samostatnost. Začala chodit do zaměstnání a vážít si sama sebe. Kolegové jí hodně pomohli při zvyšování sebevědomí. Naučila se tancovat mezi kapkami agrese a díky tomu si udržela a stabilizovala manželství. Je pravdou, že čím je manžel starší, tím mu ubývá

energie k dalším výbuchům. Časem pochopila, že jeho reakce pramení z chování jeho matky, která vždy reaguje na podnět, který je jí proti vůli, stejným způsobem. Sice nepoužívá vulgarismy, ale křičí, útočí, vyhrožuje, vyčítá a jinak citově napadá soupeře. Zajímavý na celé situaci je fakt, že jeho matka u sebe chyby nevidí, ale na synovi je spatřuje. Stejně tak je to u manžela, který toto chování u své matky nesnáší.

2.3 Zvláštní spolužačka

Po dokončení základní školní docházky nastoupila mladá dívka na střední školu a začala si hledat nové přátele v třídním kolektivu. Hned první byla spolusedící, s kterou si pak pomáhaly po celou dobu studia na střední škole a trávily spolu i hodně volného času. Byly dvě a za nimi seděla další dívka, která byla „divná“. S nikým se moc nebavila, chodila divně oblečená a byla tak nějak stále smutná. Zkoušela s nimi navázat kontakt, ale po prvním odmítnutí se o další nepokoušela. Začala o ní vyprávět, jak je divná. Její matka se jí pokusila vysvětlit, že všechny děti nejsou stejné a že může mít nějaký problém, který řeší, a proto má strach nebo je jen uzavřená. Opatrně jí naznačila, že by bylo dobré, se s ní seznámit a zjistit, v čem je zakopaný pes.

Děvčata se začala kamarádit, chodila spolu, pomáhala si. Uplynulo asi půl roku a mladá dívka přišla ze školy s tím, že nová přítelkyně má skutečně velký problém spočívající v tom, že ji otec opakovaně fyzicky napadá a nejen ji, ale i matku. Dívky z toho byly v šoku, ale pokusily se jí pomoci, jak to jen šlo. Poradily jí, ať svou špatnou situaci řeší a obrátí se se svým problémem na odborníky. Udělala to. Opustila rodinu. Pokusila se obrátit na prarodiče, kteří ji odsoudili a obvinili ji ze lži, pomluv a ze zneuctění rodiny a poškození pověsti. Spustila se na ni lavina nenávisti ze strany rodiny. Jediný, kdo jí měl stále rád, byla matka a bratr, s nimiž se nemohla stýkat, protože jim to otec zakázal po pohrůžkou násilí. Bratrovi rozbil mobil, když si telefonovali a posílali SMS. Otec jí přes známého policistu sledoval mobil a na sociálních sítích, s kým je v kontaktu, činil na ni nátlak a vyhrožoval.

První prostředky na živobytí jí poskytla Nadace Terezy Maxové, která je poslala ihned po odeslání příběhu. Od státu dostala příspěvek 3 000,- Kč na měsíc na nejnútnejší náklady, jejichž pořízení musela doložit doklady o koupi (učebnic, třídní vypisoval dopodrobna náklady na školní výlet apod.). Pomocí Orgánu sociálně právní ochrany dítěte (OSPOD) jí v rámci opatrovnického řízení u soudu byli ustanoveni opatrovníci ve Zlíně, kteří jí zajistili stálé bydlení, stravu a kapesné. Její vztahy s rodinou byly zcela zpretrhány. Zůstaly jí pouze

kamarádky. Naštěstí jí život za poměrně krátkou dobu poslal do cesty přítele, s kterým se přestěhovala k jeho rodině, a dostudovala střední školu. Po maturitě úspěšně dokončila bakalářské studium. S přítelem se vzali a v současnosti vychovávají zdravou holčičku.

Po několika letech se jí podařilo nárazově setkat s matkou a bratrem. Po narození dcery ji kontaktovala babička. Některé rodinné vazby se jí začínají pomaličku vracet. Na tomto příběhu je vidět, jak je oběť, zejména nezletilá, téměř bezmocná bez podpory z okolí. Rodina by jí nikdy nedovolila se vymanit z područí násilnického otce.

2.4 Alkohol

Manželství bylo celý život až na drobné výjimky spokojené. Všude přeletí nějaké bouřkové mraky, ale pak se vyjasní a vyjde sluníčko. Převážnou část manželského života vedla dominantní manželka, která s ohledem na manželovu pracovní vytíženost musela být nezávislá a umět si poradit sama v téměř všech situacích. Manželé úspěšně vychovali dvě děti, které vyskočily z rodného hnízda, a oni zůstali sami. Nejprve bydleli v bytě, který pak přenechali synovi. Přibližně ve svých padesáti letech si postavili svépomocí vlastní dům, a dokonce pomohli postavit dům synovi. Dokud chodili do zaměstnání, bylo vše v pořádku, avšak změna nastala, kdy se oba ocitli spolu doma v důchodu.

Paní byla zvyklá neustále organizovat čas manžela, avšak tomu začala docházet trpělivost a síly. Vzhledem k tomu, že nikdy nebyl nemocný a neměl zdravotní problémy, odmítl jakoukoliv léčbu a upnul se k jinému utišujícímu prostředku, k alkoholu. Z počátku popíjel v menších dávkách, takže rodina nic netušila. Někdy býval agresivnější po rodinné oslavě, když toho více vypil, ale byl omluven a nic se nedělo. Závislost se však začala stupňovat. Z klidného muže, který manželku téměř vždy poslouchal, se stal odbojný a agresivní útočník. Nejhorší byly noci, které celé prochodil jako náměsíčný a vykřikoval vulgarismy. Nedal se zastavit, uklidnit, uspat. Na každou uklidňující akci vznikla z jeho strany agresivní reakce. Dvakrát ho vystrašil epileptický záchvat a odebrání řidičského průkazu, kdy vydržel několik měsíců abstinovat. Krátkodobé účinky měly i dva odvozy na záchytnou stanici. Nikdy se nenechal přesvědčit k zahájení protialkoholnímu léčení.

Pro manželku se z domova stalo peklo. Ve svém opileckém stavu dělal hrozné věci. Kromě slovního napadání a křiku se pomočoval, pokálel, a následně ji sexuálně obtěžoval. V noci neměla, kam jít, proto se obrátila na svou přítelkyni, která bydlí poblíž, a přespávala

u ní nebo odjela k jiné přítelkyni do vzdálenějšího města. Manžel ji pronásledoval telefonem, urážel ji, vyhrožoval, že ji už nepustí domů, křičel, ať se vrátí, že nemá obtěžovat jiné apod. Manželka se vrací, až se situace uklidní a manžel začne střízlivět.

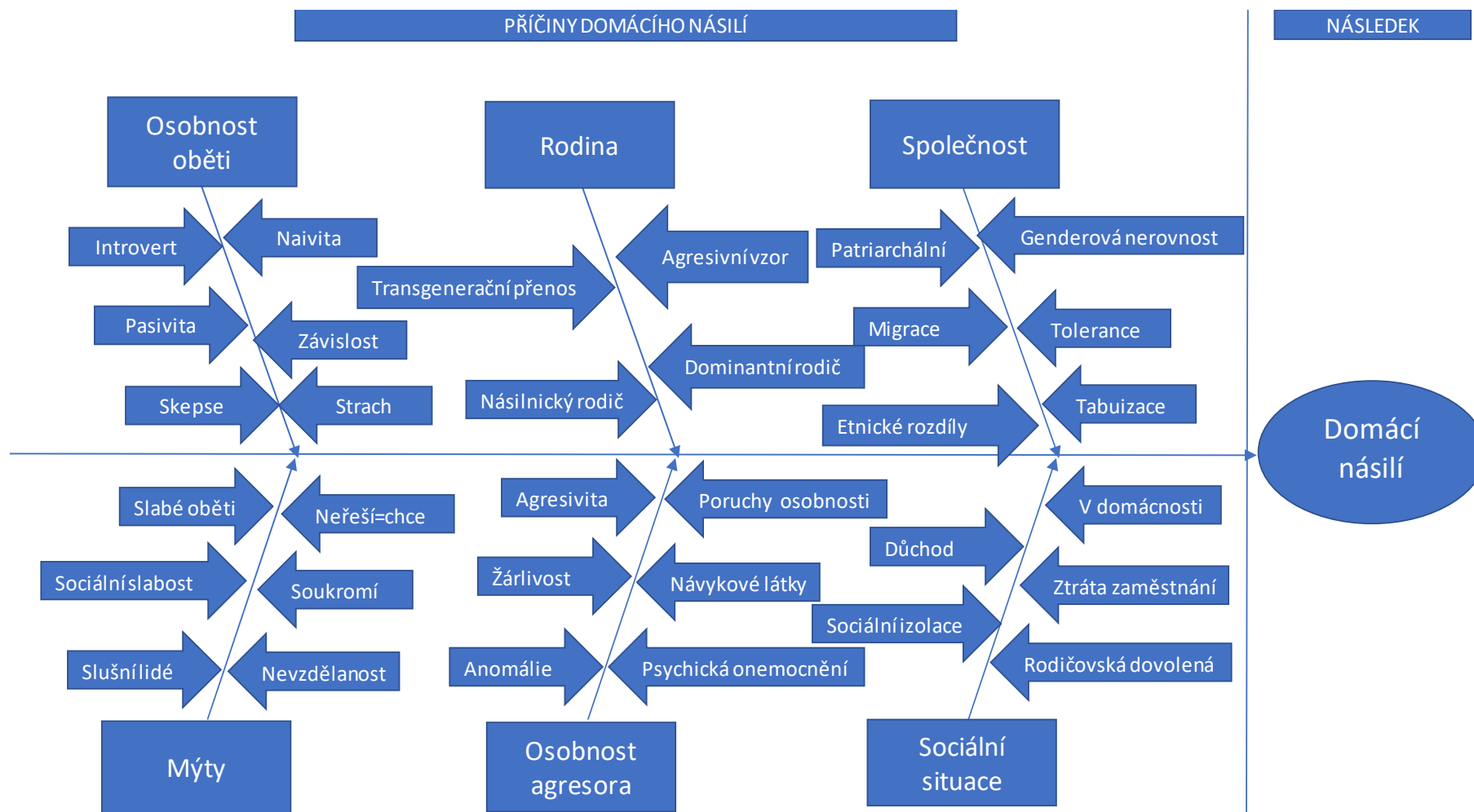
V manželově pijáckém období si manželka požádala o malý byt v penzionu pro seniory, avšak to by jí přineslo velké finanční omezení, protože nemá tak vysoký důchod. V klidovém období jí přišla sociální pracovnice pomoci a nabídnout možné řešení, avšak odmítla, protože nechce opustit rodinný domek, který s mužem zbudovali. Na vyplacení nemá prostředky a ve svém věku se rozvádět nechce. Manžela má v klidném období stále ráda, jezdí na výlety, chodí na koncerty, do divadla, kina. To všechno by si samotná dovolit nemohla, proto stále opakuje svou frázi, kdyby nebyl ten alkohol, tak by bylo všechno v pořádku.

3 VYHLEDÁNÍ PŘÍČIN DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Formou Ishikawa diagramu příčin a následků (Graf 1) jsem zmapovala namátkou vybrané příčiny domácího násilí, ačkoli je nelze nikdy jednoznačně určit, protože každý případ je ojedinělý. Diagram jsem rozdělila na šest oddílů s názvy osobnost oběti, rodina, společnost, mýty, osobnost agresora a sociální situace. Osobnost oběti se vytváří většinou již v rodině, a tudíž její naivita, pasivita, strach vzniká na základě působení rodinných vztahů. Jednoduše se pak může stát, že přenosem transgeneračních násilných vzorců spočívajících zejména v dominantním násilnickém chování agresivního rodiče, dojde k násilnickému chování u dětí. Naučené chování berou jako samozřejmost a postupně v dítěti vzniká osobnost agresora. Násilným chováním rodičů se mohou spustit či rozvinout agresivita, poruchy osobnosti, psychická onemocnění, nízké sebevědomí, žárlivost a jiné anomálie. Návykové látky jako alkohol a drogy nejsou samy o sobě spouštěči domácího násilí, ale mohou působit podporně.

Nelze opomenout genderovou nerovnost, toleranci a benevolenci k domácímu násilí, jeho dlouholetou tabuizaci (např. za výměnu názorů), etnické a kulturní rozdíly, které rozšiřují narůstající migrací. Změna sociální situace způsobená odchodem do důchodu, ztrátou zaměstnání, rodičovskou dovolenou či ženou (mužem) v domácnosti může vyvolat sociální izolaci či finanční tíseň spouštějící stres, závislost, žárlivost, které pak často přecházejí k domácímu násilí.

Mezi hlavní mýty o domácím násilí patří názor, že probíhá jen v nevzdělaných a sociálně slabých rodinách, jeho oběti jsou pouze bojácné a slabé osoby, slušní lidé se ho nedopouštějí, oběť násilí vyžaduje, když se mu nebrání, a trpí jej, jedná se o soukromou záležitost rodiny a domácí násilí se téměř nevyskytuje, protože jsme o něm nikde v okolí neslyšeli. Z praxe je zřejmé, že se vyskytuje bez rozdílu vzdělání, protože násilníkem může být i velmi vzdělaný, navenek slušný člověk. O to horší je pak takovému agresorovi domácí násilí prokázat, protože je umí skrývat. Z příběhů je vidět, že se oběť v některých případech musí vymanit z područí rodiny a řešit svou situaci mimo ni, protože jinak by pro ni neexistovala cesta ven.

Graf 1 Ishikawa diagram příčin a následků

4 APLIKACE METODY SWOT NA DOMÁCÍ NÁSILÍ

Metodu SWOT analýzy (Tabulka 1) jsem použila jako nástroj pro komplexní zhodnocení fungování systému a pomocník pro vyhledávání problémů či nových příležitostí. Skládá se ze dvou částí, které mají dvě podčásti, a to interní, do níž spadají silné a slabé stránky, a externí, do níž spadají příležitosti a hrozby. Interní část se týká přímo nás, přičemž na jedné straně popisují, co pomáhá k řešení či omezení domácího násilí (silné stránky), a na straně druhé, co naopak nepřispívá (slabé stránky). Zjednodušeně řečeno klady a zápory. Externí část se týká okolí, které je těžko ovlivnitelné. Obsahuje příležitosti k řešení domácího násilí, či naopak hrozby, které zvyšují pravděpodobnost jeho vzniku.

Do silných stránek jsem zahrнула individuální plán, pomocí něhož je schopna oběť z režimu domácího násilí vyvázat se a uniknout. K tvorbě plánu a úniku jí pomohou i další vlastnosti a možnosti, které jsou uvedeny. Při volnočasových aktivitách získává zdravé sebevědomí, zlepšuje si fyzickou kondici, osamostatňuje se, dokonce může navázat kontakt s osobami, které jí pomohou ze začarovaného kruhu ven. Důležitá je nezávislost na pachateli, protože oběť psychicky a ekonomicky závislá má velmi těžkou výchozí pozici a pachatel ji většinou vědomě využívá. V těchto případech pak nastává stav osamělosti, stálého stresu, co bude, nevidí cestu ven, upadá do depresí a nevěří systému, který by jí mohl pomoci. Nízká sebevědomí oběti pak spouští sebeobviňování, že vlastní neschopností vyvolává nepřiměřené reakce pachatele. K prohloubení špatného psychického stavu přispívá lhostejnost okolí, které nechce vidět problémy, toleruje je a bez znalosti věci je schopno oběť odsoudit za její neschopnost a slabost. Odsouzení je pro oběť negativní zkušeností vedoucí ke snížení jejího sebevědomí a přesvědčení problém domácího násilí řešit. Nedostatek pracovních příležitostí, mateřská dovolená, důchod, kdy oběť zůstane doma závislá na pachateli (ekonomicky, fyzická pomoc tělesně postiženým či psychická pomoc), ji dostává z jejího pohledu do bezvýchodné situace bez asistence třetích osob. Mezi nejbližší a nejrychlejší vysvobození patří podpora rodiny a přátel. Pokud selžou, nastupují stále vznikající odborná sociální poradenství, krizové pomoci, azylové domy a sociální byty, které může oběť využít v souvislosti se zákonnou ochranou.

Tabulka 1 SWOT analýza domácího násilí

	POMOCNÉ (k dosažení cíle)	ŠKODLIVÉ (k dosažení cíle)
VNITŘNÍ	STRENGTHS (silné stránky) <ul style="list-style-type: none"> • Individuální plán • Volnočasové aktivity • Zdravé sebevědomí • Nezávislost • Dobrá fyzická kondice • Samostatnost 	WEAKNESSES (slabé stránky) <ul style="list-style-type: none"> • Sebeobviňování • Nízká sebedůvěra • Osamělost a závislost • Stres • Deprese • Nedůvěra
VNĚJŠÍ	OPPORTUNITIES (příležitosti) <ul style="list-style-type: none"> • Odborné sociální poradenství • Krizová pomoc • Azylové domy • Sociální byty • Podpora rodiny a přátel • Zákonná ochrana oběti 	THREATS (hrozby) <ul style="list-style-type: none"> • Lhostejnost • Ekonomická nouze, zadlužení • Odsouzení • Nezaměstnanost • Tolerance domácího násilí • Nepředvídatelnost chování agresora

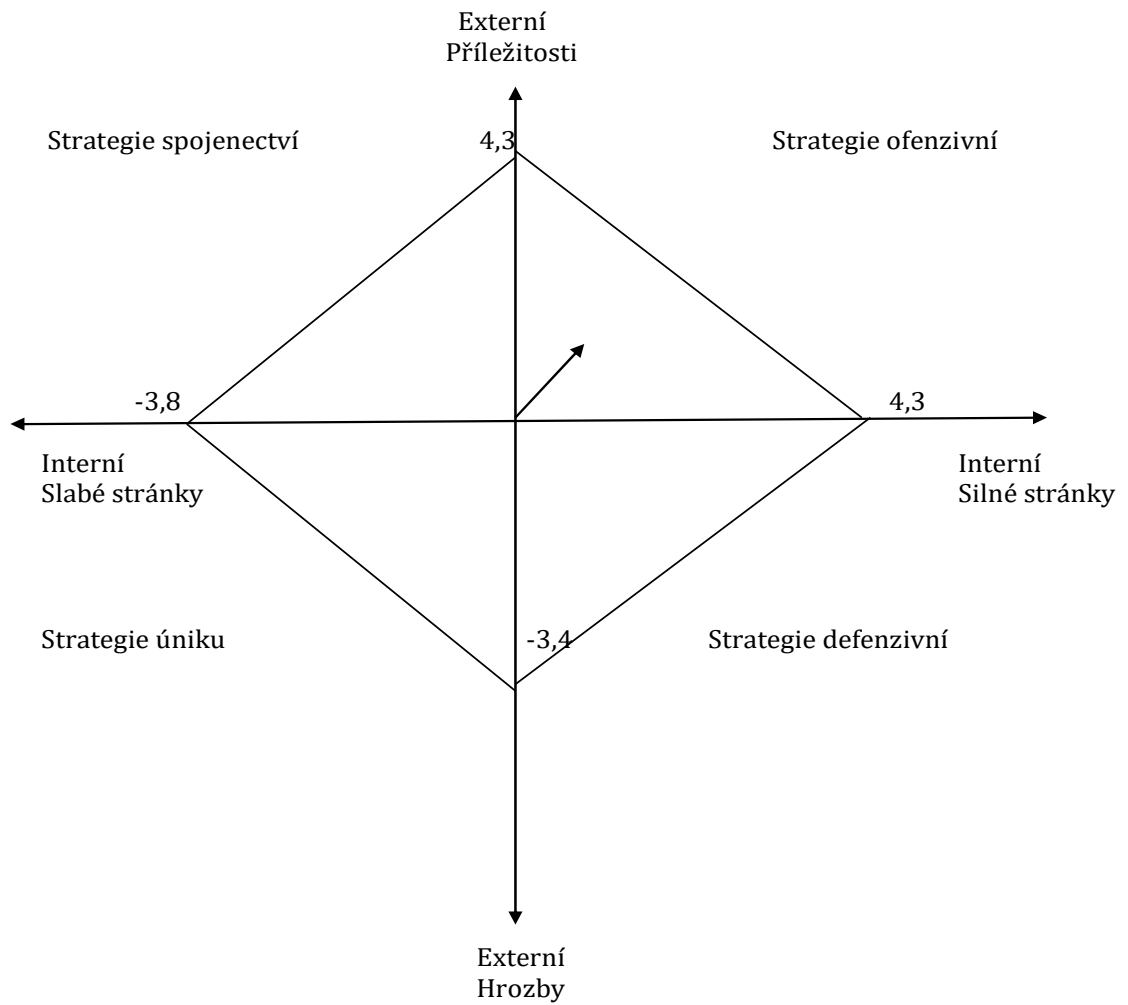
Jednotlivé položky jsem ohodnotila (Tabulka 2) od 1 do 5. Vzhledem k tomu, že u některých došlo ke stejné výši ohodnocení, vyjádřila jsem důležitost jednotlivých položek váhou, kterou jsem vynásobila hodnocení. Jednotlivé části (silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby) jsem sečetla dohromady a následně jsem sečetla interní (silné a slabé stránky) a externí (příležitosti a hrozby). Celkový výsledek analýzy vychází 1,4 = Strategie ofenzivní (Graf 2). Části pomocné převyšují škodlivé, což svědčí o přístupnějších podmínkách řešení pro oběti domácího násilí.

Tabulka 2 Hodnocení položek SWOT analýzy

Silné stránky	Váha	Hodnocení	Výsledky
Individuální plán	0,3	5	1,5
Volnočasové aktivity	0,1	3	0,3
Zdravé sebevědomí	0,15	5	0,75
Nezávislost	0,15	5	0,75
Dobrá fyzická kondice	0,2	4	0,8
Schopnost koncentrace	0,1	2	0,2
Součet	1		4,3
Slabé stránky			
Sebeobviňování	0,2	-5	-1
Nízká sebedůvěra	0,1	-2	-0,2
Osamělost a závislost	0,2	-4	-0,8
Tělesná či duševní indispozice	0,3	-5	-1,5
Deprese	0,1	-1	-0,1
Apatie	0,1	-2	-0,2
Součet	1		-3,8
Příležitosti			
Odborné sociální poradenství	0,2	5	1
Krizová pomoc	0,1	5	0,5
Azylové domy	0,2	3	0,6
Sociální byty	0,1	3	0,3
Podpora rodiny a přátel	0,3	5	1,5
Zákonná ochrana oběti	0,1	4	0,4
Součet	1		4,3
Hrozby			
Lhostejnost	0,1	-3	-0,3
Ekonomická nouze, zadlužení	0,3	-5	-1,5
Odsouzení	0,1	-2	-0,2
Nezaměstnanost	0,1	-2	-0,2
Tolerance domácího násilí	0,2	-2	-0,4
Nepředvídatelnost agresora	0,2	-4	-0,8
Součet	1		-3,4

Výsledek SWOT analýzy jsem pro lepší přehlednost znázornila graficky (Graf 2).

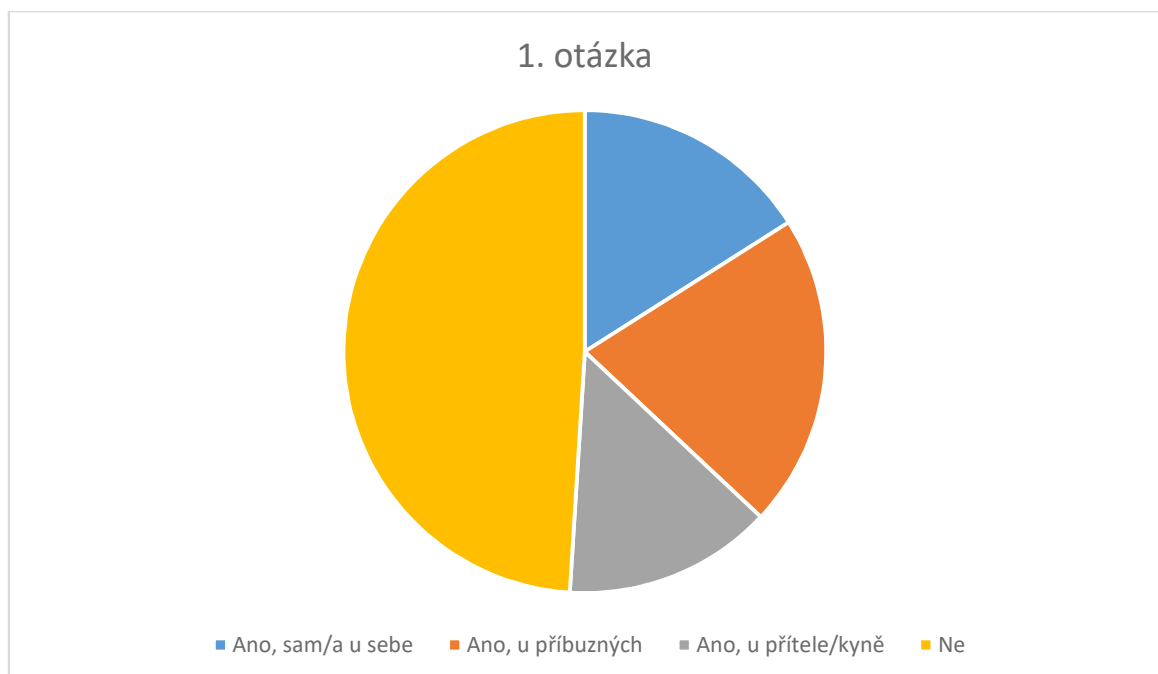
Graf 2 Výsledná strategie SWOT

5 DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM

V rámci posouzení rizik domácího násilí jsem zpracovala jednoduchý dotazník obsahující 12 otázek, který zpracovalo 77 respondentů. Pomocí odpovědí jsem získala statistické údaje, které jsem v následujícím bloku zanalyzovala a pro rychlou přehlednost graficky zpracovala.

1. Otázka: Setkal/a jste se někdy ve svém životě s domácím násilím?

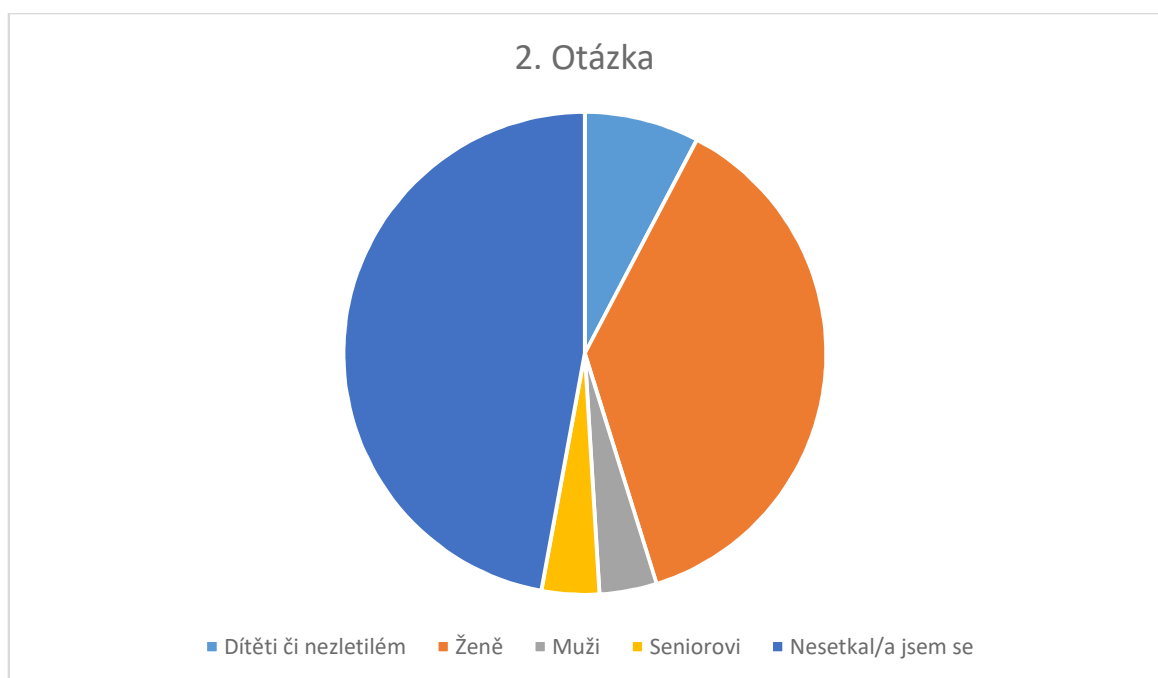
Z dotazovaných respondentů 49 % zodpovědělo, že se s domácím násilím nesetkalo, 21 % u příbuzných, 16 % sami u sebe a 14 % u přátel (Graf 3). Větší polovina nezávislých respondentů se s domácím násilím setkala, což svědčí o faktu, že i přes dosavadní kroky vedoucí k jeho omezení je stále mnoho aktuálních obětí, které potřebují pomoc. Neustálý stres způsobený rostoucími požadavky na vyšší životní úroveň provázející společnost může spouštět při dlouhodobém tlaku na pachatele nepřiměřené agresivní reakce. Vzhledem k tomu, že životní úroveň zvyšovat do nekonečna nelze, východiskem mohou být stanovené mantinely, které postačují k uspokojení jistých potřeb rodiny či partnerů, a tím snížit stoupající napětí ve vztahu.

Graf 3 Odpověď na otázku č. 1

2. Otázka: Jednalo se o násilí páchané na dítěti či nezletilém, ženě, muži, seniorovi?

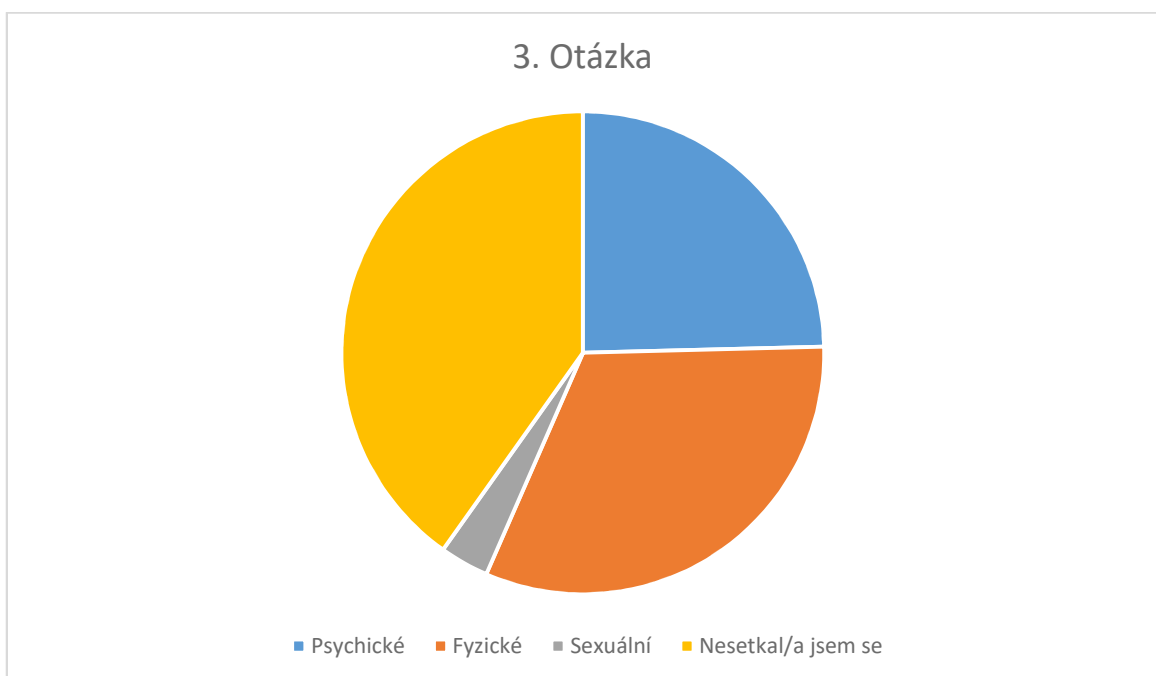
Odpovědi respondentů, kteří se s domácím násilím setkali, potvrzují stávající statistiky, v nichž jsou jednoznačně nečastějšími oběťmi domácího násilí ženy 39 %. Do 10 % se umístily jako oběti děti 8 %, muži a senioři se stejnou hodnotou 4 % (Graf 4). Na typech obětí je vidět, koho se nejvíce riziko domácího násilí týká. Většina žen je fyzicky méně zdatná než muži, jejich svalová hmota a fyzická síla se nedá srovnat. Lehce pak dojde k převaze, která svádí k prosazování svých názorů a zájmů agresí přecházející do násilí. Dalším problémem je, že ženy jsou na mužích ekonomicky závislé, neboť vydělávají stále méně peněz než muži za stejnou práci. Ekonomická závislost může nastat i v situaci, kdy zůstane žena na mateřské s dítětem. Dosahy domácího násilí páchaného na ženách pak přecházejí i na dítě, které je jeho přímým či nepřímým účastníkem. Domácí násilí páchané na seniorech se velmi málo kdy dostane na veřejnost, protože jejich zdraví je velmi chatrné a jakákoliv forma nátlaku může v jejich věku způsobit smrt. Většinou staré lidi nikdo nechce poslouchat a jejich stížnosti bere jako nevděk, malichernost či stařeckou demenci.

Graf 4 Odpověď na otázku č. 2

3. Otázka: O jakou formu násilí se jednalo?

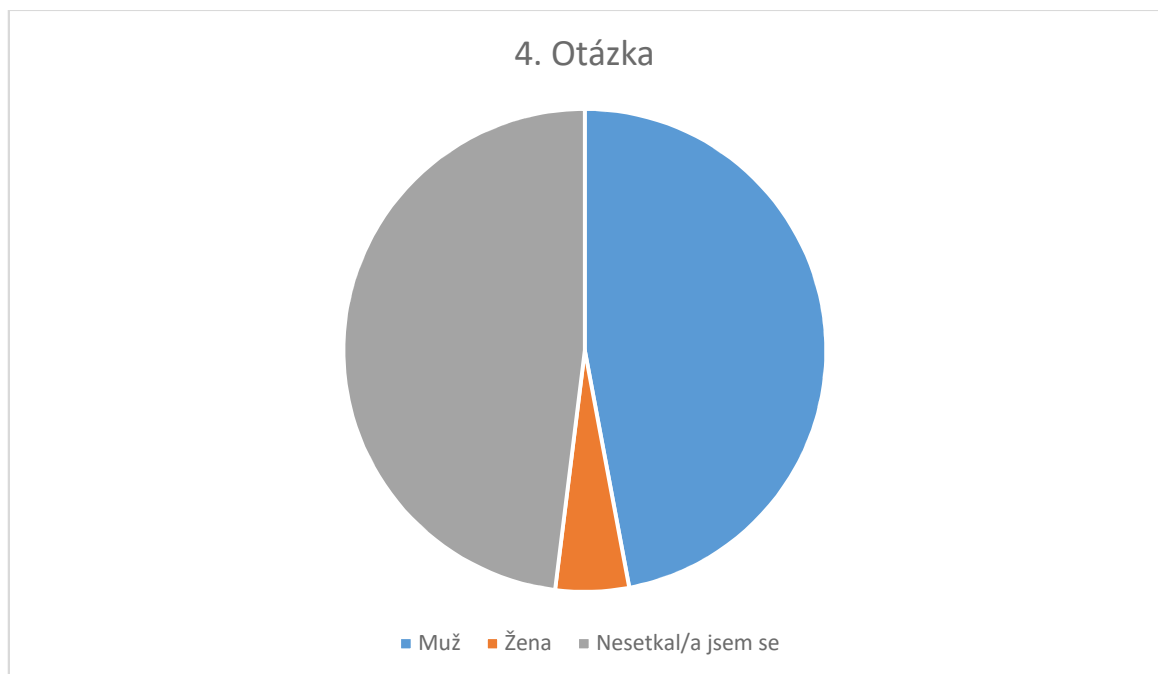
Fyzická forma násilí s hodnotou 39 % u dotazovaných respondentů převažuje (Graf 5). Jde zejména o skutečnost, že tato forma násilí je nejvíce viditelná a zřejmá na těle oběti, zatímco u jiných forem, například u psychického násilí, s nímž se setkalo 30 % dotazovaných, se musí buď oběť sama svěřit, nebo požádat o pomoc či dát nějakým jiným způsobem najevo, že ji potřebuje. Pachatelé jsou schopni v současné době fyzickou formu násilí úspěšně skrývat, obzvláště pokud se jedná o chronickou formu útoku. Mnohdy až lékařská zpráva či pitva odhalí, že se jedná či jednalo o opakovaná zranění. Psychické násilí pak zanechává dlouhou stopu na chování oběti a mnohdy jej doprovází fyzické. Stejně tak může fyzické násilí přecházet do další formy, a to násilí sexuálního (4 %), které jde ruku v ruce s psychickým patologickým onemocněním pachatele. Normálního sebevědomého zdravého jedince nemůže uspokojovat násilím vynucený sexuální vztah. Formy násilí se mohou vzájemně prolínat. Nejdrastičtější případy spojují všechny formy násilí najednou spáchané jedním pachatelem na více obětech. Patologický jedinec takto řeší svou agresi v rámci celé rodiny. Zřejmým příkladem byl případ Josefa Fritzla z Dolní Rakouska, který opakovaně znásilňoval svou dceru, věznil ji i děti a týral. [23]

Graf 5 Odpověď na otázku č. 3

4. Otázka: Kdo byl pachatelem násilí?

Z dřívější otázky již vyznělo, že převážná část domácího násilí je páchána na ženách, a ze současné otázky je zřejmé, že nejčastějšími pachateli jsou ve 48 % muži, přičemž ženy pouze v 5 % (Graf 6). Zmíněné procento mužů jako pachatelů se však vztahuje nejen na násilí páchané na ženách, ale i na násilí páchané na seniorech a dětech. V médiích a výzkumech se poukazuje na skutečnost, že muži nejsou to, co bývali, chybí jim vojna, jsou zženštlí, ale nezvládnutá nakumulovaná agrese, hrubost vybíjená formou násilí na ženách u mužů zůstala zachována. Přitom vše mohou řešit přes koníčky (turistika, sportovní vyžití, zahradničení, rybaření apod.). Do uvedených aktivit mohou zapojit i děti, na které by měli pozitivní vliv.

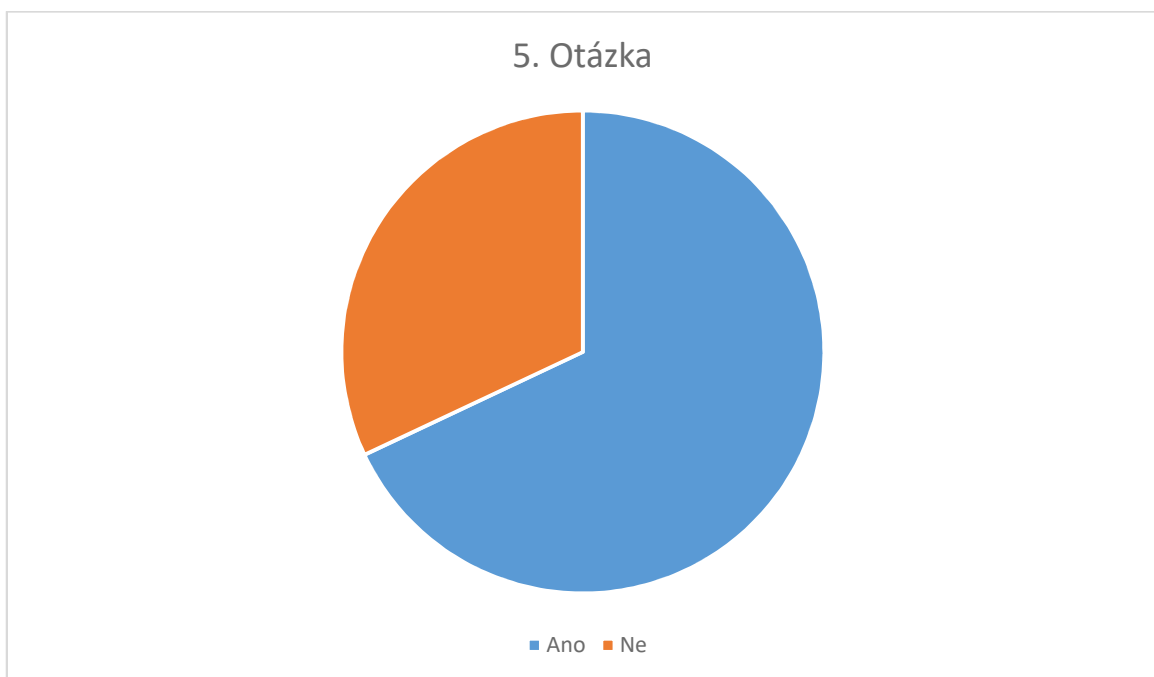

Graf 6 Odpověď na otázku č. 4

5. Otázka: Používali rodiče ve Vaše dětství fyzické tresty?

U 68 % z dotazovaných respondentů používali rodiče fyzické tresty, což v dřívější době byl běžný standard (Graf 7). Nikdo se nepozastavoval nad tím, že rodič potrestal dítě na pískovišti pár ranami na zadek, pokud neposlouchalo. V současné době by se po něm někteří lidé již otáčeli a přemýšleli, zda není jeho trest přehnaný a zda dítě moc netrpí. Vše visí na tenké nitce míry použité síly trestu a přiměřenosti. Je pochopitelné,

že se mnohdy rodič neudrží, ale neměla by se stát z tělesných trestů každodenní chronická záležitost. Dítě pak automaticky očekává za jakýkoliv nedostatek fyzický trest, žije v neustálém psychickém napětí a strachu. Nejhorším důsledkem je fakt, že dítě bere fyzickou formu trestání jako jedinou možnou formu a v dospělosti ji aplikuje na své blízké, ať se jedná o manželku, dítě nebo rodiče. Lehce pak sklouzne k domácímu násilí. U zbývajících 27 % respondentů rodiče násilí nepoužili, což je poměrně vysoké procento rodičů, kteří dokázali ovládat své emoce natolik, aby nepoužili násilí, a současně dokázali dítěti určit hranice, za které by nemělo zajít.

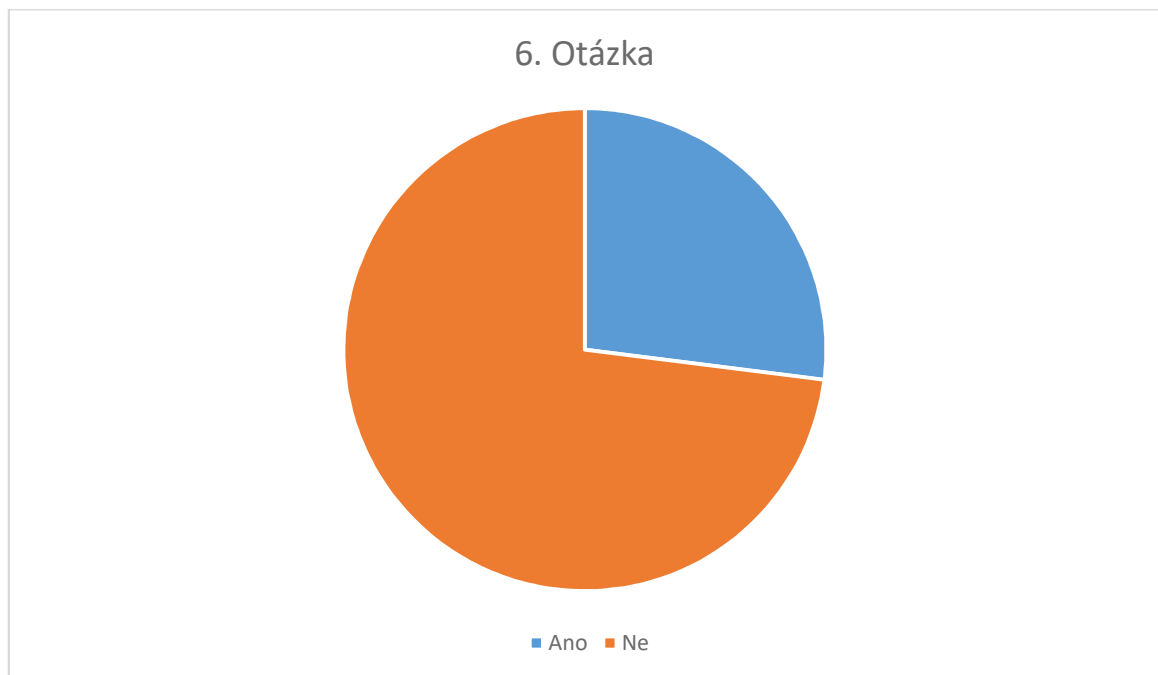

Graf 7 Odpověď na otázku č. 5

6. Otázka: Používáte Vy při konfliktu psychický nátlak či fyzické násilí?

Výsledek 6. otázky (Graf 8), kdy pouhých 27 % respondentů odpovědělo ano, a 73 % ne, je hodně vypovídající. Je důležité, aby většina naší společnosti pocítovala psychický nátlak či fyzické násilí v minimální formě, protože to svědčí o její vyspělosti a vyrovnanosti. Jistě se najdou situace, kdy se někteří jedinci nedokáží ovládnout, ale řešení konfliktu asertivní formou svědčí o schopnosti lidí pracovat se svou myslí tak, že jí ovládají, řídí a směřují tam, kam chtějí, s grácií a nadhledem. Společnost ví, že se jedná o odsouzeníhodné a neomluvitelné jednání, a proto vyvíjí stále více opatření vedoucích k jeho zamezení, a to nejen k ochraně obětí, ale také k pomoci pachatelům, kteří chtějí nezvládnutou agresi řešit. Fakt, že násilí přináší opět násilí, by měl vést lidi k pragmatickému

řešení konfliktů a sporů bez projevů hrubosti. Stále se snižující tolerance společnosti k projevům násilí je správným přístupem rozvinutého kulturního národa.

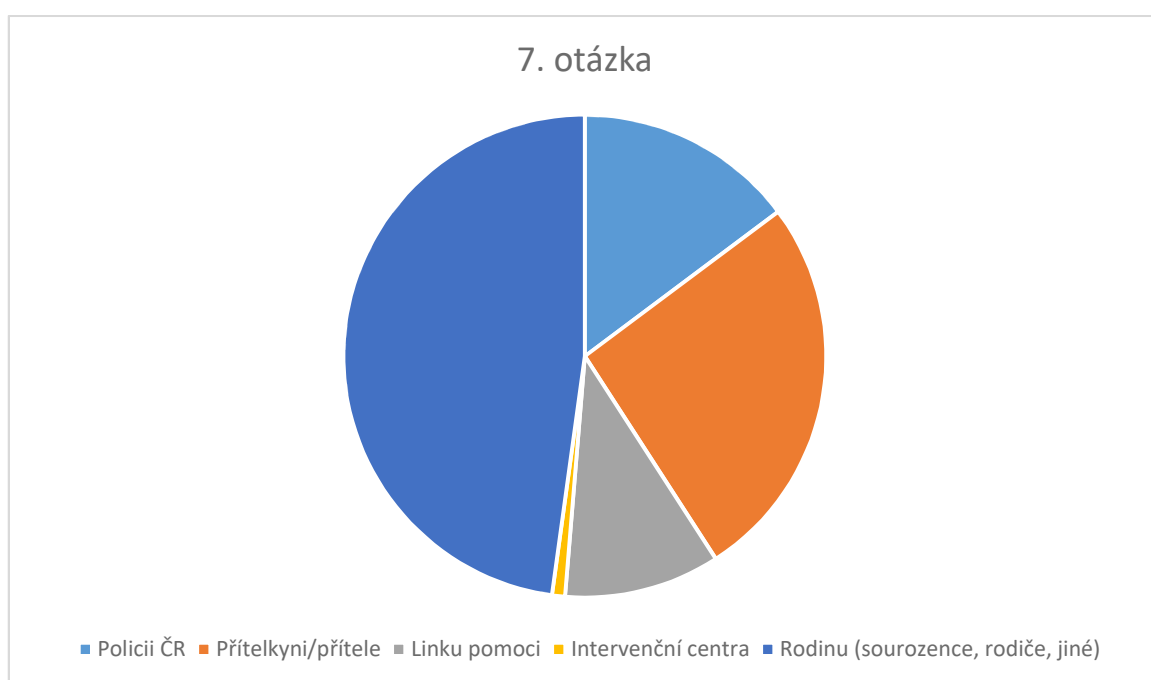
Graf 8 Odpověď na otázku č. 6

7. Otázka: Pokud byste se stal/a obětí domácího násilí, koho byste nejdříve kontaktoval/a s žádostí o pomoc?

S pomocí se většinou obracíme na své nejbližší, o čemž svědčí i výsledky 7. otázky (Graf 9), v níž se 55 % respondentů obrátí na rodinu a 30 % na přátele. Horší je situace, kdy je rodina vzdálená a přátele si oběť ještě nestihla v místě nového bydliště získat. Nastávají i situace, kdy rodina oběti nevěří a odsoudí ji za pomluvy a rozvrat. Při dlouhodobém psychickém a fyzickém násilí nastává tendence, kdy oběť ztrácí přátele a v konečné fázi se nemá na koho obrátit. Ztratila vazby, kontakty a důvěru. Z cizích institucí nejvíce lidé důvěřují Policii ČR 17 %, pak Lince pomoci 12 % a pouze 1 % by se obrátilo na Intervenční centra. Kontaktování Policie ČR je správnou cestou, protože příslušníci jsou díky vládním krokům vedoucím k prevenci domácího násilí a jeho zmírnění poučení, jakým způsobem při podezření na domácí násilí jednat, jaké právní kroky mohou oběti využít pro svou obranu, např. vykazání pachatele. Současně posílají hlášení na příslušnou obec s rozšířenou působností, která může oběti pomoci nabídkou nouzového bydlení. Zejména obce s vyšším rozpočtem si může dovolit vytvořit bytovou rezervu, kterou mohou nabídnout na nouzové řešení bydlení oběti. Tam, kde tato možnost není,

mohou využít místo v nejbližším azylovém domě pro týrané osoby. S ohledem na výsledek dotazníku bych apelovala na vyšší publicitu Intervenčních center, které od roku 2007 působí ve všech krajích ČR a jejichž činnost je zajišťována proškolenými pracovníky. Při rozhodnutí Policie ČR o vykázaní násilné osoby poskytne úřední záznam do 24 hodin nejbližšímu Intervenčnímu centru, které do 48 hodin kontaktuje oběť a nabídne jí své služby. Pokud se oběť rozhodne sama svou situaci řešit bez zásahu Policie ČR, může kontaktovat Intervenční centrum ve svém kraji telefonicky. Intervenční centrum zprostředkovává obětem následnou pomoc sociální, psychologické, právní povahy a případně ubytování v azylových domech. [24]

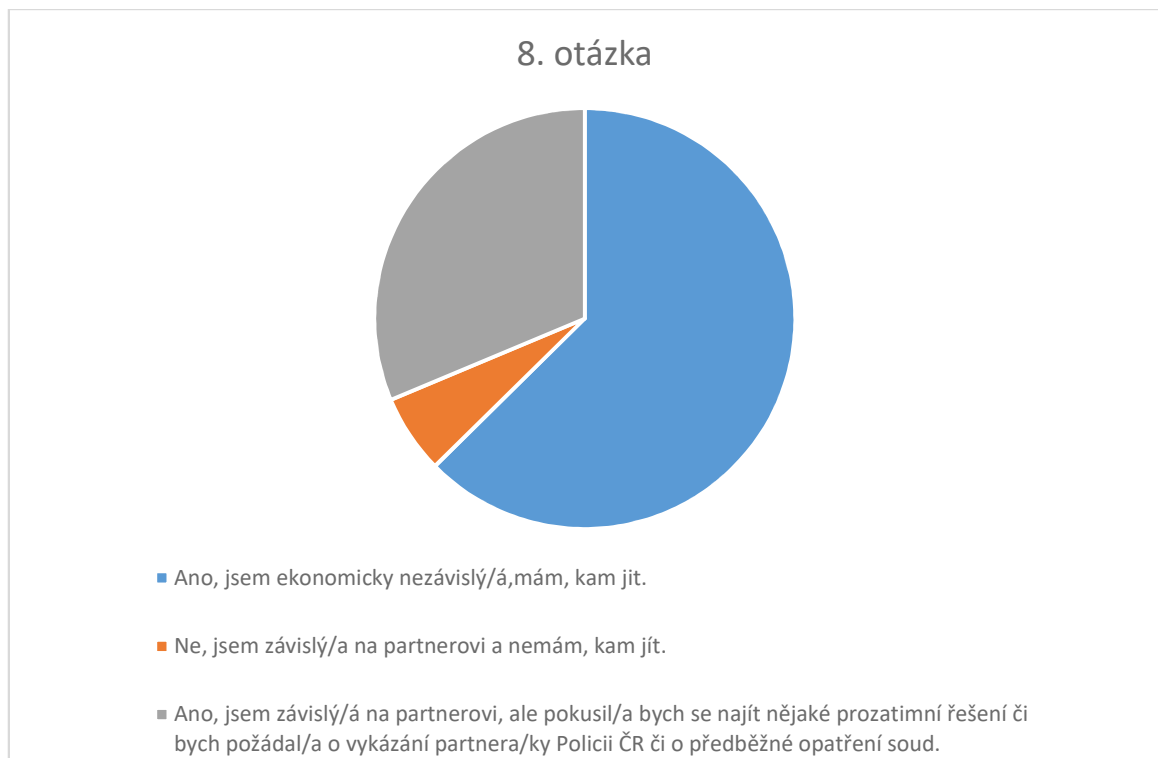

Graf 9 Odpověď na otázku č. 7

8. Otázka: V případě, že byste musel/a násilí čelit a odejít z domova, udělal/a byste to?

62 % respondentů je natolik ekonomicky nezávislých, že v případě, že by museli čelit násilí, mohou odejít z domova a mají kam jít (Graf 10). Samostatnost a nezávislost jsou silnými stránkami obrany proti domácímu násilí. Pachatel má situaci značně ztíženou a oběť má okamžitou únikovou cestu. 31 % respondentů je sice závislých na partnerovi, ale přesto jsou schopni čelit domácímu násilí, najít nějaké prozatímní řešení či by se neostýchali požádat o vykázaní pachatele Policii ČR nebo o předběžné opatření soud. Sociální stránka hraje v cestě odpoutání se od domácího násilí silnou roli. Oběti se nerady vzdávající současné jistoty pro nejistou budoucnost se sníženým sociálním kreditem.

Zbývajících 6 % respondentů je zcela závislých na partnerovi a nemají kam jít. V těchto případech by mohly pomoci nouzová bydlení na přechodnou dobu a následně sociální byty, kterých je v současné době nedostatek. Sociální politika státu řeší podpory bydlení formou příspěvků na bydlení ve vysokých částkách, místo aby vybuodovala nebo zajistila pro sociálně slabé levnější bydlení za stále a pro ně přijatelnější ceny. Samostatné bydlení se tak stává stále více nedostupnou záležitostí.

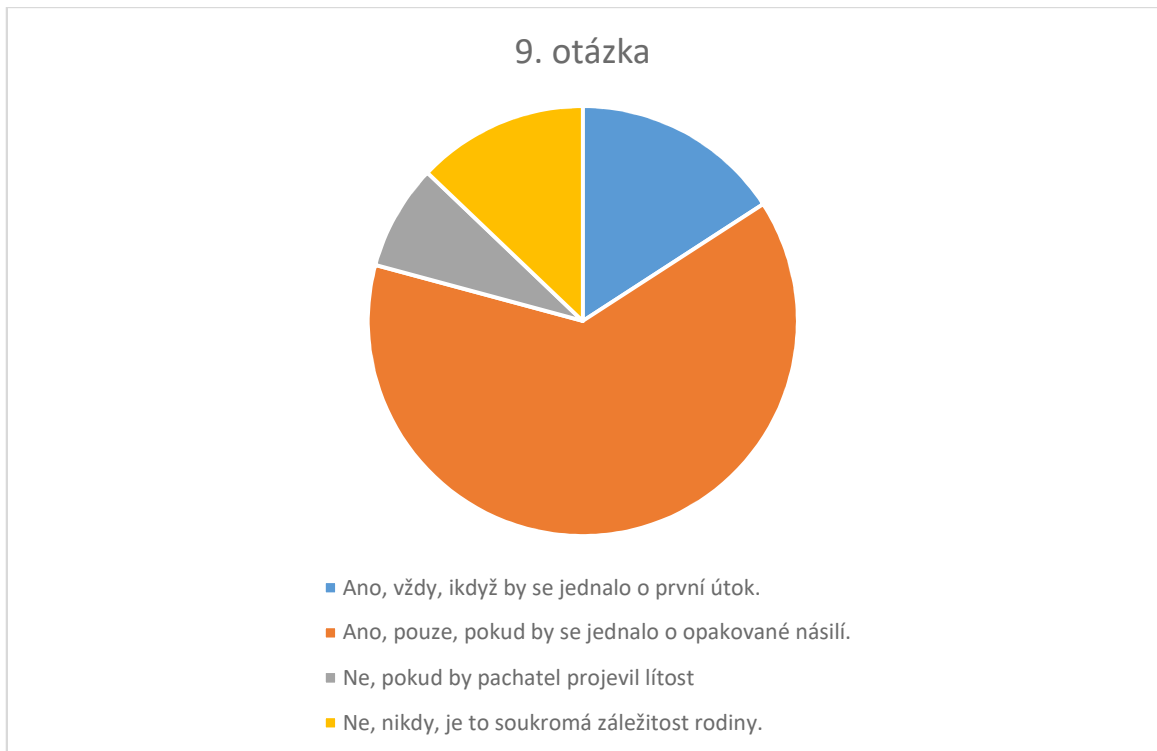

Graf 10 Odpověď na otázku č. 8

9. Otázka: Podal/a byste trestní oznámení na pachatele domácího násilí?

64 % respondentů by podalo trestní oznámení při opakovaném násilí a 16 % již u prvního útoku (Graf 11). Z výsledku je zřejmé, že 80 % zúčastněných věří ve spravedlnost prostřednictvím naší justice v trestním řízení a chce nechat pachatele nést následky jeho činu. Všude kolem nás zní, že by měli pachatelé trestných činů za jejich spáchání pykat, proto by i oběti domácího násilí měly využít všech zákonných prostředků ke své ochraně a potrestání pachatele. V situaci, kdy je oběť ve špatném psychickém a sociálním stavu a není schopna se obhajovat, existují cesty, díky nimž ji v řízení může zastupovat zmocněný odborník, jehož poskytne z důvodu sociální nouze bezplatně Česká advokátní komora. Pouze 20 % by nechalo pachatele bez potrestání, přičemž 8 % mu odpustí při projevu lítosti. Zbývajících 12 % považuje domácí násilí jako soukromou záležitost rodiny.

Projevená lítost pachatelem při prvním útoku a následná náprava je hodna odpuštění, avšak při opakovaných útocích sevře oběť cyklus násilí, z kterého se pak těžko dostává ven bez fyzické a psychické újmy. Násilí může být soukromou záležitostí rodiny pouze v případě, že rodina oběť ochrání. Pokud tomu tak není, měl by se problém stát věcí veřejnou, a rodina by měla naopak podpořit oběť v hledání cesty ven z uzavřeného násilného kruhu.

Graf 11 Odpověď na otázku č. 9

10. Otázka: Myslíte si, že bez alkoholu a jiných návykových látek by bylo násilí méně?

79 % respondentů se domnívá, že alkohol a návykové látky mají svůj podíl na páchání domácího násilí, a pouhých 21 %, že ne (Graf 12). Pachatelé se po požití podpurných prostředků cítí odvážnější, dovolí si více, necítí sílu, kterou vyvinou. Mnohdy se stává, že se následující den diví, jak daleko mohli zajít. Mají otupělé smysly a mnohdy zatemnělou mysl. Nelze však vše svádět jen na návykové látky. Pachatel musí mít agresi v sobě skrytou a za podpory berličky v podobě alkoholu či jiných návykových látek ji projeví. Velmi častou výmluvou pak jsou fráze: „Já si nic nepamatuji, já mám okno, to jsem nebyl já apod.“ Při opakovaném násilí je naivní si myslet, že si pachatel není a nebyl vědom svého počínání, neboť byl pod vlivem návykové látky. Pokud pachatel ví od svých blíž-

kých, že je v podobných situacích agresivní, může sám od požití takovýchto látek ustoupit a být abstinentem. Jen tak dokáže svou snahu s napadáním skončit. Při dlouhotrvajícím návyku může podstoupit léčbu v odborných ordinacích, kde by mu poradili, jak pracovat s jeho sklony k agresivitě. S odbornou pomocí může díky sebereflexi dosáhnout vyrovnanosti a neztratit partnera/ku. Stejně tak rodič, který psychicky nezvládá svou roli, je psychicky labilní a jeho chování dospěje až k opakovanému nekontrolovanému napadání dítěte, by měl svěřit svůj problém odborníkům. Děti dokáží vyprovokovat, zejména v pubertě, ale rodiče by měli být natolik vyzrálí a dospělí, aby tyto situace zvládli.

Graf 12 Odpověď na otázku č. 10

11. Otázka: Pokud by Vás někdo kontaktoval s žádostí o pomoc či pokud byste sám věděl/a, že je někdo obětí domácího násilí a pomoc potřebuje, poskytl/a byste ji?

Pouhé 1 % odmítlo poskytnout pomoc oběti domácího násilí, jinak jsme solidární vůči bolesti druhých. 44 % respondentů by poskytlo pomoc, pokud by je oběť o ni požádala, dalších 29 % by jí poskytla i v případě, že by se jednalo o cizí osobu a 27 % pokud by se jednalo osobu blízkou – přítelkyni či rodinu (Graf 13). Celkem 99 % z dotazovaných je ochotno pomoci, což svědčí o minimální lhostejnosti okolí. Je důležité problém vidět, věřit oběti a pomoci jej řešit. Pomoc nemusí být vždy odborná, první start stačí v podobě pochopení a vyslechnutí. Následné kroky mohou nastat až po zralé úvaze

a zpracování individuálního plánu, jak z násilného vztahu ven. Jiná situace je pochopitelně u dětí, které potřebují pomoc okamžitou, ale odtržením od rodiny dochází k násilnému zpretrhání všech sociálních vazeb, pokud rodiče odmítnou spolupracovat. Ještě těžší pak nastává situace, kdy dítě odsoudí nejen rodiče, ale i prarodiče, a celá navazující rodina. Tím, že přizná stigma oběti, rodina místo aby jej ochránila, jej vypudí jako nevďečného a jméno rodiny poškozujícího potomka. Obdobná reakce se dá předpokládat u 12 % respondentů ze 14. otázky, kteří uvedli, že domácí násilí je záležitostí rodiny.

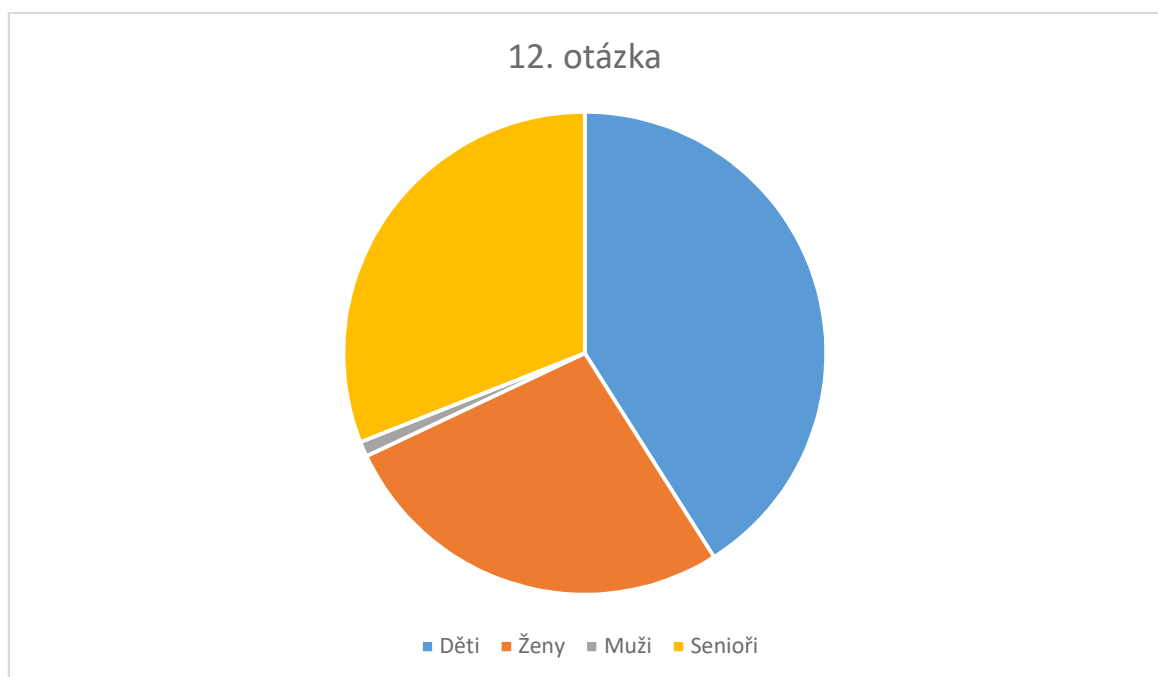

Graf 13 Odpověď na otázku č. 11

12. Otázka: Kdo si myslíte, že je nejvíce bezmocnou obětí domácího násilí?

Závěrečná otázka potvrzuje zjištění uvedená v teoretické části práce. Nejvíce bezmocnými oběťmi domácího násilí jsou děti – 41 %, následují senioři – 31 % a ženy – 27 %. Muži dosáhli pouze 1 % (Graf 14). Závislost dětí na rodičích a blízkých je do jejich dozrání v dospělého jedince jedním z nejvyšších rizik domácího násilí, které je ohrožuje. Nemají natolik vyvinutou osobnost, aby dokázaly pod stále vyvíjeným stresem naplánovat rychlý únik do bezpečného prostředí. Lehce se může stát, že zdánlivě bezpečné prostředí může být pro ně pastí. Pokud nenajdou pochopení u dospělých, mohou sklouznout k nesprávné partě, která jim ukáže cesty úniku pomocí návykových látek, jako jsou drogy a alkohol. Následky jsou pak fatální a mnohdy končí trvalým poškozením psychiky dítěte či dokonce smrtí. Senioři díky své fyzické, sociální závislosti a neschopnosti ovládat

nové technologie (mobilní telefony) si nedokáží přivolat pomoc, stydí se, hledají chybu v sobě, ve výchově, pokud je pachatelem jejich vlastní dítě či vnouče. Těžce se zvykají na změny, a proto raději dlouhodobě trpí a pasivně doufají, že přece pachatel nemůže být až tak zlý a že se změní. V takových případech často dochází z důvodu špatného zacházení k onemocnění, které při vysokém věku seniora může přivolat i smrt. Ženy jako nejčastější oběti domácího násilí jsou přes jejich křehkou konstituci životní bojovnice a hodně vydrží. Pokud pachateli zcela nepodlehnu, tak dokáží v sobě vyburcovat sílu, jako matky chránící své děti nebo i sebe sama, díky níž a pomocí dalších osob jsou schopny si zařídit vlastní nový život. Nejsmutnější a nejtragičtější jsou situace, kdy žena podlehne pachateli, přestane bojovat, stane se pasivní obětí, nehledá pomoc, nechce ji využít. Bere svůj životní osud jako pokání. Takovým ženám se většinou pomoci nedostane a mohou skončit v lehčích případech s ublížením na zdraví v nemocnicích a po dalších s trvalým poškozením fyzickým i psychickým. Na následky opakovaných napadání a neléčených ran může zemřít.

Graf 14 Odpověď na otázku č. 12

Pro uspořádání všech informací získaných v rámci dotazníkového průzkumu, zrekapituluji nejvýše ohodnocené odpovědi. Respondenti se s domácím násilím setkali nejvíce u příbuzných, jednalo se převážně o fyzickou formu násilí páchanou na ženách muži. U většiny z nich používali rodiče fyzické tresty, avšak přes 70 % z nich by při konfliktu nepoužilo fyzické násilí či psychický nátlak. Pokud by potřebovali pomoci, tak by kontaktovali

nejdříve rodinu a hned po ní Policii ČR. Neváhali by odejít z domova a podat trestní oznámení na pachatele, pokud by se jednalo o opakované domácí násilí. Zastávají názor, že alkohol a jiné návykové látky mají vliv na domácí násilí. Neváhali by poskytnout pomoc při žádosti oběti. Za nejvíce bezmocnou oběť považují děti.

6 VÝZKUMY A STUDIE TÝKAJÍCÍ SE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Dle celosvětového výzkumu WHO z roku 2013 zažilo některou z forem domácího násilí 35 % žen. Na ženách se odráží vyšší mírou zdravotních problémů než na mužích, např. depresemi. Švédská studie z roku 2014 potvrzuje souvislost mezi vystavením sexuálnímu násilím v dospělosti s rizikem rozvoje posttraumatické stresové poruchy, sebezraňováním, zneužíváním alkoholu, horším celkovým zdravotním stavem, psychosomatickými potížemi či zvýšeným rizikem infarktu myokardu. [30]

Agentura pro základní práva v roce 2013 provedla největší porovnávací studii (Tabulka 3) s názvem „Násilí na ženách“ o výskytu domácího násilí a genderově podmíněného násilí v rámci zemí Evropské unie (dále jen „EU“). Průzkum byl realizován u min. 1 400 žen v každé zemi EU, přičemž v ČR ukázala následující výsledky:

Tabulka 3 Výsledek studie Násilí na ženách

Forma násilí	Průzkum v ČR	Průměr v EU
Fyzické nebo sexuální násilí	32 %	33 %
Nebezpečné pronásledování	9 %	18 %
Sexuální zneužívání	12 %	12 %
Znásilnění	5 %	5 %

[31]

Obdobné výše výskytů vykazují i české výzkumy:

- Dle Akademie věd zažilo některou z forem násilí ze strany partnera cca 38 % žen.
- Dle neziskové organizace profEM zažilo fyzické nebo sexuální násilí ze strany svého partnera 40 % žen. [32]
- Výzkum z českého vysokoškolského prostředí zjistil, že se 59 % mladistvých setkalo s násilným chováním, zejména v prostředí školy 46 %, v partnerském vztahu 32 % a rodiny 32 %. Většina mladistvých 77 % na násilné chování nikoho neupozornila. [33]
- U výzkumu domácího násilí na mužích bylo zjištěno, že i oni jsou osobami ohroženými domácím násilím, avšak 97 % obětí tvoří ženy. Přestože je problém domácího násilí

na mužích méně častý, prevence a pomoc je složitější, protože je méně viditelné, dochází při něm k méně závažným fyzickým následkům. [34]

Dle základních sociodemografických charakteristik výběrového souboru Násilí 2013 bylo zjištěno, že domácím násilím jsou nejvíce postiženy vdané ženy české národnosti v rozmezí 35 až 39 let se středoškolským vzděláním s maturitou, zaměstnané, s čistým měsíčním příjmem domácnosti 20 000,- až 35 000,- Kč s místem bydliště o velikosti do 2 000 obyvatel. [9]

Dle přehledu počtu vykázaní Policií ČR mělo vykázaní od roku 2007, kdy dosáhlo hodnoty 862, přehouplo v roce 2011 na 1 430. V roce 2018 dosáhlo vykázaní počet 1 283 případů. Je otázkou, co způsobuje výkyvy, zda dochází k navýšení, či snížení procent výskytu domácího násilí, nebo díky osvětě ke kolísání využití nabízeného institutu. Přehledy o počtu vykázaní jsou přílohou bakalářské práce.

V ČR existují jisté výzkumy výskytu domácího násilí, ale hlavním problémem je skutečnost, že na rozdíl od jiných zemí není výzkum prováděn systematicky, pravidelně z úrovně státní správy. [22]

7 MINIMALIZACE VYBRANÝCH RIZIK DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Vybraná rizika domácího násilí lze minimalizovat několika cestami. Jednou z nich je obrana proti domácímu násilí jako komplex aktivit zajišťujících pocit bezpečí a proaktivní přístup oběti. V průběhu cyklu domácího násilí nastupuje psychologická pomoc oběti, zejména první krok, jak z kola ven. U psychicky labilní oběti to však není tak jednoduché, protože nastupuje spousta psychických blokátorů, které nemá odvahu překonat. Ke komplexnímu řešení politiky boje proti domácímu násilí jako celorepublikovému a celosvětovému problému se musí zodpovědně postavit i vládní instituce, a to tak, aby vytvořily strategické dokumenty, podle nichž se bude postupovat, zejména formou prevence, jako vládní strategie a plány. Aby mohlo dojít ke stíhání pachatelů, je potřeba zapracovat oporu do zákonných ustanoveních, aby mohly orgány činné v trestních a přestupkových řízeních podle nich postupovat, chránit oběti domácího násilí a potrestat jeho pachatele. Bezprostřední bezplatnou pomoc pak poskytuje síť intervenčních, krizových a poradenských center a azylových poskytovaných neziskovými organizacemi, kterým mj. přispívá na činnost stát.

7.1 Obrana proti domácímu násilí a proaktivní přístup

Narušení bezpečí (základní lidské potřeby) vnímáme jako patologickou formu mezilidských vztahů formou manipulace a ovládnutí bez ohledu na naše potřeby, negativní emoce a nesouhlas. Abychom mohli napadení předejít, bylo by vhodné vytvořit si vlastní souhrn rizikových faktorů, systematicky chránit své osobní citlivé informace a posoudit možnosti snížení míry rizikovitosti. Obrana proti násilí je komplex aktivit, které vytvářejí pocit bezpečí, zvyšují schopnost ubránit se strachu, násilí (obranyschopnost). Základem je emocionální stabilita. Zaručeně spolehlivé černobílé návody neexistují. Každý případ je individuální a vyžaduje tvořivý přístup člověka (vnitřní sílu) k tvorbě vlastních obranných strategií. Obrana má zejména psychologicky pozitivní efekt. [1], [3]

Závěrem většinou bývá nemožnost obrany vzhledem k nepřipravenosti a nízké šanci na úspěch. Z kriminologických a psychologických analýz vychází opak, tedy že ke střetu s nebezpečím dochází důsledkem nedostatečné předvídativosti a citlivosti včas rozpoznat a reagovat na jeho příznaky = absence proaktivního přístupu (být o krok vpřed). Proaktivní člověk si je vědom svojí odpovědnosti, nesvaluje vinu na jiné, nenechává se ovládat. K osvojení proaktivního přístupu je třeba odstranit slabé sebevědomí, vnitřní problémy, strach ze sebe sama, neochotu cokoli změnit aj. Tímto postupem lze úspěšně předcházet vzniku

násilí, zamezovat jeho šíření, minimalizovat negativní důsledky a zajišťovat udržení psychické rovnováhy. Opravdovost postojů k ostatním i k sobě, schopnost vcítit se, nezatížený přístup a svoboda v jednání jsou nezastupitelnými součástmi bezpečných vztahů. [1]

7.2 Psychologická pomoc oběti

Bezprostřední období po ukončení konfliktu patří k psychicky nejnáročnějším, protože násilí zanechává traumatické následky, zhoršuje chronické potíže a představuje riziko pro duševní zdraví oběti, které mohou končit až sebevraždou. Prvním krokem oběti je překonání strachu a vize lepší pomoci v řešení problému a cesty za lepší budoucností bez násilí. Pokud se rozhodne vykročit touto správnou cestou, je mimořádně důležité jí poskytnout psychickou podporu, protože se převážně jedná o osobu s nízkým sebevědomím, labilní a sebeobviňující se za současný stav. Ke konečnému rozhodnutí lze přivést takovou osobu dialogem za pomoci odborníků, policie a v případě poranění lékaře. Obětí se může stát kdokoliv z nás, proto je třeba rozlišovat situace, kdy se něco nestandardního děje. Obavy z následků, protichůdnost informací a další problémy snižují schopnost koncentrace k popisu a zhodnocení násilné situace, použitých prostředků. Uvědomit si je, ujistit se, že to není z vlastního zavinění, vyhledat pomoc příbuzných, odborníků a tvrzení podpořit důkazy, které jsou schopny zajistit (fotografie, oblečení, zranění atd.). Pro vyšší nezávislost je vhodné si uložit osobní dokumenty a prostředky nebytné k existenci u důvěryhodné osoby (peníze, doklady, náhradní oblečení, klíče). Při popisu je důležité se zaměřit na vznik situace (popis), účastníky situace a jejich reakce, sledované cíle, ovlivňující podmínky, prostředky, vývoj (fáze), konec, výsledek, pocity (újma), příčinu (podnět, spouštěč), adekvátnost, možnost prevence, pravděpodobnost opakování. Tyto údaje pak mohou posloužit jako zdroj informací pro odbornou pomoc či zdroj vyšetřování. [1], [2]

Prožitek i intenzita újmy je záležitostí subjektivní a individuální. Následky ovlivňují prožívání a chování. K obnově duševní rovnováhy se využívají vnitřní obranné mechanismy nebo obranné strategie. Obranné mechanismy jsou automaticky spuštěné vrozené dispozice k uklidňujícímu chování, které chrání před přetížením, neúměrným prožíváním následků:

- racionalizace (moudré důvody pro nemoudré věci),
- bagatelizace (zpříjemnění nepříjemného, z neúspěchu úspěch, zlehčení nedosažitelného cíle),
- vytěsnění (neexistence pro nás morálně nepřijatelných myšlenek, pocitů),

- regrese (nižší, primitivnější forma chování – negativismus, trucováním),
- kompenzace (nedostatek na straně nahrazujeme dostatkem na straně druhé, nemám sílu, budu vyjednávat),
- projekce (vlastní chyby připisujeme druhým, já i ostatní dělali),
- identifikace (ztotožnění s druhým člověkem, se skupinou, stockholmský syndrom – vztah mezi pachatelem a rukojmím proti policii),
- přesun (agrese, nenávisti, odpovědnosti na náhradní objekt, kdo je po ruce),
- obviňování (jiných, svádění na okolnosti, osud, opakem je sebeobviňování nad únosnou míru),
- únikové tendence (odpoutání se od reality v podobě sebevražedných tendencí či pokusů, úspěšné řešení ve fantazii, únik do nemoci). [1]

Obranné strategie využívají k obnově duševní rovnováhy osvojené psychoterapeutické metody a postupy v rámci psychologické odborné pomoci (antistresové programy, programy životního stylu) vedoucí k dlouhodobějšímu snížení účinků traumat, psychického napětí (nejistoty, lability, bojácnosti, deprese, sklonů k sebevraždě). Relaxace a celkové uvolnění za přítomnosti psychoterapeuta vytvoří nové pohledy na věc. [1]

Individuální obrannou strategii lze pochopit jako individuálně vytvořený a využívaný soubor aktivit (postojů) směřujících ke vzniku bezpečných vztahů, jehož cílem je získání takových schopností, které umožňují účinně předcházet a zabránovat vzniku násilí za využití proaktivního přístupu a psychické obrany. [1]

Pomocí psychologické analýzy lze odhalit a vysvětlit psychologickou podstatu konkrétního projevu násilí, naznačit možné příčiny jeho vzniku, předpovědět jeho další vývoj a zvolit prostředky a postupy, které by mohly výrazně přispět k jeho předcházení a zamezení. [1]

Pozitivem posledních let, snad díky osvětě a vyšší dostupnosti kontaktních míst, je zvýšená četnost lidí s odvahou řešit své nesnáze. Potřeba místa, podpory, bezpečí, péče a limitu je v celkem pět vývojových potřeb, které je dle Alberta Pessa a Diany Boydenové, autorů psychomotorické terapie, nutno obětem zajistit. [3]

Potřeby místa, podpory a bezpečí je v lidech zakódována od prenatálního stavu, početí, porodu a poporodní péčí, v náruči rodičů, v rodině, mezi sourozenci, v komunitě. Chráníme potomky před nebezpečím z venku jako je chlad, auto, zlý člověk. Zakotvujeme, co je pro ně bezpečné, co není, co je přípustné riziko. Zanedbávané děti či děti žijící ve „zlaté kleci“ jsou proti zlu bezmocné, neboť nejsou naučeny jej realisticky rozeznat. Pokud jsou tyto potřeby

uspokojovány, jsme schopni přizpůsobit se v kolektivech (škola, přátelé, zaměstnání, vztahy), podporovat se v tom, v čem jsme dobří, odolat tlaku, vytvářet stejně kvalitní podmínky pro naše potomky a podporovat druhé. Naopak, pokud nejsou dobře uspokojeny (neschopnost rodičů, stěhování, střídání péče), náš život je o pocity jistoty ošizen, což způsobuje strach, zda jej někdy vůbec najdeme. Strach z jeho ztráty může vést až k sebevražedným úvahám. Při zradě, ztrátě podpory, podrazu dochází ke vzniku krize, neboť se nemáme o koho opřít. Vzniká například u rozvodů, rozchodů, ztrátě zaměstnání. Nejvíce stresující je ztráta domova. U týraných či zneužívaných lidí můžeme pociťovat, že již nevěří, že na světě takové místo pro ně existuje. Jsou frustrovaní, a proto potřebují ujištění, že se nacházejí tam, kde jim můžeme pomoci. [3]

Nelze opomenout potřeby péče a limitu. Péče o výživu, nejen jídlem, ale též pozorností, něhou a zájmem vnitřně naplňuje člověka. Pokud strádá, pociťuje prázdnotu, nudu, strádání, což spouští závislosti, projevy sebepoškozování, poruchy příjmu potravy. Potřeba limitu má dvě podoby. První závislost dítěte na okolí, zda někdo přijde a učiní konec jeho nepohodlí či naopak. Tak vzniká dojem, že se nemohou spolehnout na pomoc. Druhá podoba jsou hranice a normy mezilidských vztahů vymezené rodiči, tedy, co mohou a nemohou (vztekaní se z prohry, experimenty se sexualitou). Nelimitovaní dospělí se nekontrolují, překračují hranice a normy, vytváří to v nich pocit viny a obraz světa bez řádu. [3]

Zmapování situace a zajištění potřebných důkazů o tvrzení pomůže oběti u zahájení trestního řízení – při podávání trestních oznámení, protože z důvodu nedostatku usvědčujících důkazů jsou pak od těchto postupů odrazování a případ pak vede často k odložení věci. Násilí probíhá mezi dvěma osobami, beze svědků a při výpovědi jde o tvrzení proti tvrzení. Pokud policie při oznámení usoudí, že dokud nedošlo k narušení integrity oběti, nemohou nic dělat, oběť další násilí bez důkazů již neoznámí. Proto je povinností policie vždy tato oznámení řádně prošetřit a obětem nabídnout odbornou pomoc. [3]

7.3 Vládní akční plány a strategie prevence domácího násilí

Problematiku domácího násilí řeší Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014 až 2020 v kapitole 6. Důstojnost a integrita žen a mužů. Jejím hlavním cílem je snížení výskytu všech forem genderově podmíněného násilí a zajištění důstojného a rovného požívání všech práv ženami i muži. Mezi specifické cíle patří mj. snížení latence a výskytu domácího násilí posílením spolupráce všech zainteresovaných aktérů, zlepšení ochrany obětí,

včetně dětí, posilování programů primární prevence, vytvoření systému práce s původci násilí a osvětou o tomto tématu, vytváření genderově specifických podpůrných programů pro muže a ženy bez domova. Domácí násilí, jehož obětí jsou muži, děti, senioři či zdravotně postižení, není však dosud dle Vládní strategie dostatečně prozkoumáno, neboť scházejí studie, které by více odhalily tento fenomén, ale také nejsou vyjasněné možné metody jeho zkoumání. [21]

Otázka prevence domácího násilí byla již rozvinuta v Akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014, který byl přijat 14. 4. 2011 jako 1. ucelený strategický dokument na úrovni vlády ČR zaměřený na problematiku domácího násilí a pomoci jeho obětem. V únoru 2015 navazoval Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 až 2018. Akční plán celkem obsahuje 70 opatření a je rozdělen do 7 strategických oblastí:

1. Podpora osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím;
2. Děti ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím;
3. Práce s násilnými osobami;
4. Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce;
5. Společnost a domácí a genderově podmíněné násilí;
6. Analýzy, studie a sběr dat;
7. Legislativa. [22]

Ministerstvo vnitra ČR a norská organizace Alternativ til Vold (Alternativa násilí) se inspirovali Příručkou OSN pro národní akční plán prevence násilí na ženách, slovenským Národním akčním plánem na prevenci a eliminaci násilí na ženách na léta 2014-2019, norským Akčním plánem proti domácímu násilí na rok 2012 a norským Akčním plánem proti násilí mezi osobami v blízkém vztahu na léta 2014 – 2017. [28], [29]

Alternativ til Vold je nestátní neziskovou organizací působící v Norském království, která se specializuje na pomoc osobám ohroženým domácím násilím, osobám násilným a práci s rodinou s výskytem domácího násilí. Norsko má 13 center, které vidí násilí jako určitý projev osobního problému, který mohou pomoci změnit. Nabízí léčbu všem členům rodiny, kteří jsou násilí vystaveni, jako dospělým, dětem, mladým lidem majícím problémy s násilím a agresí. [25]

Rada Evropy již dlouhodobě věnuje problematice násilí na ženách zvýšenou pozornost. V roce 2011 byla přijata v Istanbulu Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči

ženám a domácího násilí. Úmluva je nejdále sahající mezinárodní smlouvou v této oblasti zaměřená na nulovou toleranci k násilí na ženách a k domácímu násilí. Je prvním komplexním a precizním právně závazným nástrojem pro prevenci a boj proti násilí na ženách a domácímu násilí na evropské úrovni. Dosáhnuté standardy lidských práv v Úmluvě jsou milníky pro další jednání. Násilí na ženách a domácí násilí je ve smyslu Úmluvy chápáno jako porušování lidských práv a forma diskriminace žen. Diskriminace žen je popřením principu rodové rovnosti a rovnoprávnosti mužů a žen. Za účelem monitoringu implementace Úmluvy na národních úrovních zřizuje mezinárodní skupiny nezávislých expertů (GREVIO). [26]

Cílem slovenského Národního akčního plánu pro prevenci a eliminaci násilí na ženách na léta 2014 až 2019, schválený 18. prosince 2013, je navzdory průběžnému plnění úkolů z předcházejících akčních plánů a nespornému posunu v problematice násilí na ženách za ostatní roky potřeba doplnit na Slovensku chybějící systémový přístup a koordinované zabezpečení pomoci ženám prožívajícím domácí násilí, ale i systematickou primární prevenci, tedy předcházení násilí. Jinak řečeno, má vytvořit, implementovat a koordinovat komplexní celostátní politiku pro oblast prevence a eliminace násilí na ženách. Každá pátá dospělá žena na Slovensku, která má v současnosti partnera, zažila z jeho strany násilí, přesněji 21,2 % dospělých žen ve věku 18-64 roků. Výskyt násilí na dospělých ženách ze strany bývalých partnerů je ještě vyšší, a to 27,9 % zažilo násilné chování a z toho 12,2 % vyhraněné násilí. [27]

7.4 Zákonná opora

České právo vždy zakazovalo a postihovalo násilí proti člověku. Dlouhou dobu však trvala samostatná právní úprava tak specifického právního jednání, jako je domácí násilí. V devadesátých letech dvacátého století na tento fakt upozorňovaly nevládní organizace. Dne 25. listopadu 1995 připomněly den proti násilí na ženách. Tento den byl v prosinci 1999 vyhlášen Valným shromážděním OSN rozhodnutím 54/134 za Mezinárodní den proti násilí na ženách (International Day of the Elimination of Violence against Women). 16 akčních dnů proti násilí na ženách se koná každoročně od tohoto data do 10. prosince – Dne lidských práv. V roce 2003 vyhlásilo deset českých nevládních organizací (ROSA, Acorus, Český svaz žen, Magdalenium, Most k životu, NESEHNUTÍ Brno, Poradna pro ženy v tísní, proFem, Slezská diakonie – poradna ELPIS a Ženy bez násilí) kampaň proti domácímu násilí na ženách. [4]

Dne 1. června 2004 nabyla v ČR účinnosti novela trestního zákona, trestající týrání osoby, která s pachatelem žije ve společném obydlí v ust. § 215a s možností uložit až tři roky vězení. Při spáchání trestného činu na více osobách nebo po delší dobu anebo zvlášť surovým způsobem od dvou do osmi let. Dne 10. září 2004 byl vydán Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, kterým upravuje postup při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí. Dne 14. března 2006 schválil Parlament ČR Zákon č.135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, s účinností od 1. ledna 2007. Podle ust. §§ 44 až 47 zákona o Policii ČR vnikla Policii ČR povinnost z moci úřední vykázat podezřelého bez jeho souhlasu na deset dnů ze společného obydlí a dle ust. § 88e trestního řádu zakázat tam vstup, pokud má podezření, že s ohledem na opakované útoky může dojít k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvlášť závažnému útoku proti lidské důstojnosti. Dobu zákazu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Odvolání nemá odkladný účinek. V případě opakovaného jednání proti vykázání či zákazu vstupu se jedná o trestný čin podle § 171 trestního zákoníku – maření výkonu úředního rozhodnutí s trestem omezením svobody až na šest měsíců či peněžitým trestem. [4], [8], [17], [18]

Civilní soudnictví zahrnuje dva typy řízení, a to předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí (§ 400 až 409 zákona o zvláštních řízeních soudních) a dále řízení o prodloužení předběžného opatření (§ 410 až 414 zákona o zvláštních řízeních soudních). Právní rámec tvoří ust. § 751 až 753, § 3021 občanského zákoníku a úprava předběžných opatření dle § 74 až 77a občanského soudního řádu. Od roku 2007 do r. 2013 byla právní úprava ochrany před domácím násilím obsažena ve zrušeném § 76b občanského soudního řádu, podle nějž může předseda senátu na návrh ohroženého uložit, aby ten, kdo vážným způsobem ohrožuje něčí život, zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost, dočasně opustil společné obydlí a jeho bezprostřední okolí anebo aby do něj nevstupoval, a také aby se zdržel setkávání s ohroženým a navazování kontaktů s ním. Předběžné opatření se vydává na jeden měsíc (zanikne nejpozději 6 měsíců od vykonatelnosti) a většinou navazuje na policejní vykázání nebo zákaz vstupu. [14], [16], [19]

Zajímavé na předběžném opatření je, že z bytu vystěhují násilníka, i když jde o byt v jeho výlučném vlastnictví. Ve většině případů přinutí policejní vykázání nebo soudní předběžné opatření pachatele k ukončení agrese. V případě pokračování násilí může zasáhnout soud a potrestat za porušení zákona a vztahuje se nejen na blízké partnery, ale i na cizí osoby. [4]

Trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 trestního zákoníku spadá do trestných činů proti rodině a dětem. Objektem je ochrana osob, které žijí s pachatelem ve společném obydlí, tj. domu, bytu nebo jiném prostoru sloužícím k bydlení a příslušenství k nim náležející. Toto vymezení pokrývá veškeré prostory sloužící k bydlení lidí jako obytné chaty, hotelové domy, ubytovny, vysokoškolské koleje apod. Týrání může mít povahu útrap fyzických i psychických. S domácím násilím související další trestné činy jako vražda (§ 140), zabití (§ 141), těžké ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiné nelidské zacházení (§ 149), nedovolené přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), znásilnění (§ 185), pohlavní zneužívání (§ 187), týrání svěřené osoby (§ 198) a zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193). [10], [17]

7.5 Azylové domy pro oběti domácího násilí

Azylový dům je poskytující krátkodobé, nebo dlouhodobější ubytování lidem, kteří se ocitli v tísní a mají k dispozici sociální pracovníci. Není zcela zdarma, většinou je třeba alespoň základní částkou přispívat. [36]

Pro oběti domácího násilí slouží mj. azylové domy s utajenou adresou. Tak se chrání oběti před násilným partnerem. Podmínkou je, že místo pobytu nikdo neví, ani Policie ČR, soud nebo OSPOD. Klient nesmí sdělovat adresu ani rodině a přátelům. Dalším doporučením je změna nebo úplné zrušení SIM karty vzhledem k možnosti její lokalizace. Využít mohou mobilní telefon zajištěný organizací. Při přijetí probíhá vstupní konzultace, seznámení s bezpečnostním plánem a pravidly. Bezpečnostní plán je průběžně vyhodnocován a upravován dle aktuálních potřeb klienta. Omezení jsou doporučena a závisejí pouze na klientovi, jestli se bude podle nich řídit. Cílem je, aby se oběti dokázaly s negativním prožitkem vyrovnat a vrátit se zpět do normálního života. [36]

7.6 Intervenční centra

Intervenční centra jsou to odborná bezplatná centra umístěná v každém kraji určená obětem domácího násilí, které chtějí svou situaci řešit a hledají odbornou pomoc. Při vykazání partnera Policie ČR, která byla kontaktována přes linku 158, informuje do 24 hodin intervenční centrum, které do 48 hodin kontaktuje oběť s nabídkou pomoci. Většinou je potřeba se na konzultaci objednat. Mohou obětem pomoci se základním právním poradenstvím (pro-

dloužení vykázaní, sepsání trestního oznámení, návrhu na rozvod), sestavením bezpečnostního plánu, zajistit následnou psychologickou péči a zprostředkování azylového domu. [36], [8]

7.7 Krizová centra

Do krizového centra přicházejí lidé v krizi, tj. v nezvladatelných životních situacích. Může posloužit ve chvíli útěku z domova. Poskytnou bez objednání odbornou pomoc s případnými kontakty na další organizace. [36]

7.8 Poradenské centrum, nebo poradna pro oběti domácího násilí

Poradna pracuje obdobně jako intervenční centrum, může poskytnout jak psychologickou pomoc, tak pomoc psychosociální pomocí psychologa či sociální pracovnice. Nabídne podporu v těžké situaci nebo konkrétní řešení situace formou bezpečnostního plánu a plánu odchodu, právní pomoc s rozvodem, svěřováním dětí do péče. Některé poradny mají svého psychologa, v některých spolupracujete se sociálními pracovníci. Mohou být jednostranné, stojí zcela na straně oběti, nekomunikují s partnerem, ani si ověřují sdělená fakta. [36]

7.9 Vybrané neziskové organizace poskytující pomoc při domácím násilí

Jednou z hlavních neziskových organizací poskytujících pomoc při domácím násilí je Bílý kruh bezpečí, který spravuje stránku: www.domacinasili.cz a další www.donalinka.cz. Stránka obsahuje základní informace týkající se domácího násilí, právní úpravu ohledně institutu vykázaní, ochrany před domácím násilím, ustanovení trestního zákoníku ohledně týrání osoby žijící ve společném obydlí, zákon o sociálních službách, praktické rady ohledně prvního kroku, bezpečnostního plánu, trestního oznámení, přestupkového a rozvodového řízení, místa pomoci jako intervenční centra, non-stop linka pomoci na tel. 116 006, DONA linka: 251511313, obě zřízeny Bílým kruhem bezpečí, online poradna, adresář azylových domů a státní orgány, prevence, statistiky a další.

Další neziskovou organizací zabývající se prevencí a ochranou při domácím násilí je ACORUS, z. ú. Na svých stránkách www.acorus.cz nabízí informace ohledně azylových domů, krizové pomoci (možnost bezplatného ubytování na 7 dní), odborné sociální poradenství a poskytování právních informací.

Pro týrané a osamělé ženy poskytuje pomoc nezisková organizace ROSA – centrum pro ženy, z. s. Specializuje se na pomoc ženám jako obětem domácího násilí a jejich dětem tak, že obětem poskytuje bezplatné odborné sociální poradenství, telefonickou krizovou pomoc (tel. 602 246 102 a tel. 241432466) a azylové ubytování s utajenou adresou. Prioritou je vždy bezpečí oběti. ROSA se věnuje i prevenci násilí, vydává publikace, provozuje i preventivně zaměřený web <http://stopnasili.cz>. Na stránkách popisuje vše o násilí a pak pod samostatnými sekcemi doplňuje informace pro děti, školy, pomáhající profese (sociální pracovníci, zdravotníci, Policie ČR).

Organizace Persefona, z. s. vznikla v roce 2007 odloučením programu proti domácímu násilí Ligy lidských práv, který poskytoval pomoc obětem domácího násilí již od roku 1999. Svou činnost prezentuje na [www.stránkách](https://www.persefona.cz/): <https://www.persefona.cz/>. Hlavní pilíř tvoří dlouhodobá komplexní pomoc obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění starším 18 let z Jihomoravského kraje. V rámci poradenských služeb poskytují klientům a klientkám sociální, psychologickou a právní pomoc. Vedle pomoci obětem usilují o rozvíjení programu terapií násilných osob v rámci Brna a Jihomoravského kraje, které mají potíže se zvládnutím agrese ve vztazích. Řeší problematiku domácího a sexuálního násilí komplexně.

Nejvíce rozšířenou neziskovou organizací v rámci ČR je Charita ČR (www.charita.cz). Specializovaná charitní střediska nabízí odbornou, materiální, psychologickou i duchovní pomoc těm, kdo prožili či prožívají nějakou formu nejen fyzického útlaku (domácí násilí, prostituce aj.). Charity zaručují anonymitu a často spolupracují s policií nebo orgány pro ochranu dětí.

Nelze nezmínit další organizace jako ProFEM zabývající se ochranou před násilím včetně domácího páchaného nejen na ženách, ONŽ- pomoc a poradenství pro ženy a dívky, z. s., v obtížných životních situacích, Český svaz žen z. s. hájí ženy a jejich práva a provozuje blog www.rovnesance.cz a prosazuje přijetí Istanbulské úmluvy ČR, o. s. Magdalenium pomoc obětem domácího násilí, bezplatnou pomoc seniorům poskytuje organizace Život 90 (senior telefon 800 157 157) a dlouhodobě aktivní ohledně řešení syndromu CAN je sdružení Linka bezpečí (telefon 116 111) fungující anonymně, zdarma 24 hodin denně, Dětské krizové centrum (linka důvěry 777 715 215) a jiné. [10]

7.10 Další zdroje pomoci

V kontextu domácího násilí je důležitá každá pomoc. Mezi důležitou osobu v rámci sekundární prevence patří lékaři, neboť v praxi může přicházet do kontaktu s týraným nebo zanedbávaným člověkem. Lékařská intervence nemusí spočívat v řešení případu domácího násilí v celé šíři, ale mohou přispět svými odbornými zkušenostmi tak, že násilí rozpoznají, zaznamenají do dokumentace a poskytnout základní pomoc v akutních situacích. Jde zejména o včasnost rozpoznání, nezastupitelnost lékařského posouzení jako důkazu, nezatíženost předsudky, důvěryhodnost, atmosféra ordinace, kvalita života pacienta a lékařská etika. Při podezření na existenci domácího násilí je vhodné projevit zájem o životní situaci, poskytnout základní poradenství, nezlehčovat, povzbudit, všimnout si zejména oslabených skupin jako dětí, seniorů, postižených, dodržet oznamovací povinnost, umístit v čekárně plakát a letáky. [10]

Policisté jsou vedle lékařů první institucí, která se dostává do kontaktu s domácím násilím, proto se v rámci vzdělávání seznamují s metodickými materiály krizové intervence vzniklými v součinnosti s Bílým kruhem bezpečí. Pracovníci prvního kontaktu jsou řadoví policisté, avšak u policie působí i experti na rozpoznávání a řešení domácího násilí. Komunikace musí probíhat asertivně, neboť pachatel má tendence projevit svou moc i nad policií. V případě, že hrozí opětovný útok, může policista využít preventivní opatření, a to vykázaní pachatele ze společného domu. V případě, že je v roli svědka domácího násilí dítě, je označeno jako ohrožená osoba a jedná s ním převážně ženy či zkušení policisté v komunikaci s dětmi. Neměly by být přítomny použití donucovacích prostředků zajišťujících pachatelem. Pokud je však nezletilý sám násilnou osobou, hrozí-li další útok, tedy jsou splněny podmínky pro vykázaní, policista jej vykáže a předá OSPOD k ustanovení opatrovníka. Místem pobytu v praxi pak bývá diagnostický ústav. [10]

Škola má kromě výchovné funkce funkci obrannou, proto by pedagogičtí pracovníci měli poskytnout pomoc v situaci, kdy jsou ohrožena práva a oprávněné zájmy dítěte. Pomoc pedagoga posiluje víru dítěte v řešitelnost situace. Školní prostředí vytváří podmínky pro navázání vztahu s dítětem, povšimnout si příznaků patologického jednání v rodině a s dítětem nerušeně promluvit. Děti jsou zranitelné, avšak zákonná a etická povinnost chránit jejich zdravý vývoj je přednější. Mezi základní zásady spadá zajištění ochrany a bezpečí dítěte (oznamovací povinnost, bezpečnostní plán), vysvětlení nutnosti komunikace s OSPOD, emoční úleva dítěte. [10]

ZÁVĚR

Literární rešerše o pojmu domácí násilí, jeho formách a obětí v úvodu je souhrnem vstupních informací, na nichž je položena následná praktická část bakalářské práce. Domácí násilí jako slovo podřazené pomu násilí probíhá mezi osobami blízkými žijícími ve společné domácnosti se znaky opakování, stupňování, rozdělení rolí, neveřejnosti iracionálnosti. Probíhá v uzavřeném cyklu, v němž se střídají období lásky (naděje) a strachu. Domácí násilí se projevuje manipulací, zanedbáváním, zneužíváním, psychickým (ekonomickým, sociálním), fyzickým a sexuálním týráním a stalkingem za účelem získání ovládnutí a moci pachatelem. Jednotlivé druhy mohou probíhat samostatně, či souběžně. Role jsou rozděleny na pachatele a oběť. I děti jsou většinou řazeny do rolí obětí. Z důvodu neveřejnosti bývá málokdy jiný účastník.

V rámci Ishikawa diagramu příčin a následků byly zjištěny příčiny způsobující následek ve formě domácího násilí ze strany společnosti, rodiny, osobnosti oběti, sociální situace, osobnosti agresora a mýtů. Aplikací metody SWOT na domácí násilí byly zjištěny a vyhodnoceny vnitřní silné a slabé stránky a vnější příležitosti a hrozby ovlivňují vznik domácího násilí. Výsledná ofenzivní strategie byla zobrazena graficky. Dotazníkem bylo zjištěno, že se s domácím násilím setkávají lidé nejvíce u příbuzných, jednalo se převážně o fyzickou formu násilí páchanou na ženách muži. U většiny používali rodiče fyzické tresty, avšak přes 70 % z nich by při konfliktu nepoužilo fyzické násilí či psychický nátlak. Pokud by potřebovali pomoci, tak by kontaktovali nejdříve rodinu a hned po ní Policii ČR. Neváhali by odejít z domova a podat trestní oznámení na pachatele, pokud by se jednalo o opakované projevy domácího násilí. Zastávají názor, že alkohol a jiné návykové látky mají vliv na domácí násilí. Neváhali by poskytnout pomoc při žádosti oběti. Za nejvíce bezmocnou oběť považují děti.

Minimalizace domácího násilí by měla spočívat v souboru systémově vzájemně propojených aktivit vládní politiky boje proti domácímu násilí spočívající v prosazování strategických dokumentů, legislativních změn, činností neziskových organizací, a dalších osob jako policie, lékařů a pedagogů. Pro další období je nutno se zabývat z vládního hlediska uvolněním finančních prostředků k zvýšení dostupnosti sociálních služeb pro oběti (azylových domů, pobytové služby s možností pobytu cca 3 roky, finanční pomoci) s možností okamžité pomoci, k zajištění adekvátní bezplatné právní pomoci, k ochraně před kyberšikanou. Chybí komplexní systémové řešení pro okamžitou bezplatnou pomoc obětem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] SPURNÝ, Joža. *Psychologie násilí*. Praha: Eurounion, 1996, 134 s. ISBN 8085858304.
- [2] *Vaše cesty k bezpečí, aneb, Chytré blondýnky radí...: informačně vzdělávací projekt Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje a Zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje, p. o.* Brno: Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, 2017, 168 s. Dostupné také z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/chytre-blondynky-radi>
- [3] VODÁČKOVÁ, Daniela a kol. *Krizová intervence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 543 s. ISBN 978-80-262-0212-7.
- [4] CONWAY, Helen L., 2007. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros. Albatros Plus. 159 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
- [5] PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Vydání první. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015, 162 s. Studie, 118. svazek. ISBN 978-80-7419-189-3. Zdroj: Národní knihovna České republiky
- [6] DALIGAND, Liliane a Véronique BEDIN. *Násilí v partnerských vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 141 s. ISBN 978-80-262-0718-4.
- [7] CIMRMANNOVÁ, Tereza. *Krise a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013, 197 s. ISBN 978-80-246-2205-7.
- [8] BROŽ, Filip a Daniela VODÁČKOVÁ. *Krizová intervence v kazuistikách*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0811-2.
- [9] PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-189-3.
- [10] CIMRMANNOVÁ, Tereza, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Krise a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Praha: Karolinum, 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-246-2205-7.

- [11] Maslowova pyramida lidských potřeb, 2011. In: *Filosofie úspěchu* [online]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>
- [12] Schématický nákres cyklu násilí, 2019. In: *Diecézní charita České Budějovice* [online]. České Budějovice [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://www.dchcb.cz/sluzby-a-projekty/intervencni-centrum/co-je-domaci-nasili/#!prettyPhoto>
- [13] *Citáty, výroky a přísloví: Citáty slavných osobností* [online], In: BURNS, Robert. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty-o-bolesti/>
- [14] ČESKO. Zákon č. 99/1963 Sb., ze dne 4. prosince 1963, Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-01-28].
- [15] ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-01-28].
- [16] ČESKO. Zákon č. 292/2013 Sb., ze dne 12. září 2013, o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-01-28].
- [17] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-01-28].
- [18] ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-01-28].
- [19] ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. února 2012, Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-01-28].
- [20] *Dotazník* [online], In: Click4survey [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://app.click4survey.cz/Surveys/Distribution/?sid=25657>
- [21] Úřad vlády ČR. *Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice za léta 2014 – 2020* [online], In: Úřad vlády České republiky [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a->

- muzu/Projekt_Optimalizace/Strategie-pro-rovnost-zen-a-muzu-v-CR-na-leta-2014-2020.pdf
- [22] Úřad vlády ČR. *Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí*. 2015. [online], In: Úřad vlády České republiky [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Akcni-plan-prevence-domaciho-a-genderove-podmineneho-nasili.pdf>
- [23] *Fritzl svoji dceru znásilňoval dvakrát týdně*. 2008 [online], In: Novinky.cz [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/154010-fritzl-svoji-dceru-znasilnoval-dvakrat-tydne.html>
- [24] *Intervenční centra – informace jaké služby poskytují a nabízí*. 2009. [online], In: domácí násilí.cz [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: <https://www.domacinasili.cz/intervencni-centra/intervencni-centra-informace-jake-sluzby-poskytuji-a-nabizi/>
- [25] Alternativ til vold. *About us* [online], In: Alternativ til vold.cz [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: <https://atv-stiftelsen.no/english/>
- [26] UN Women. *Handbook for national action plans on violence against women*. 2012. [online], In: UN Women [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/handbook-for-nap-on-vaw.pdf>
- [27] Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR, Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí. *Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násila na ženách na roky 2014–2019* [online], In: www.gender.goc.sk [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: https://www.gender.gov.sk/wp-content/uploads/2012/06/NAP_nasilie_print.pdf
- [28] Regjeringen No. *Handlingsplan mot vold i neare relasjonar 2014-2017* [online], In: Regjeringen.no [cit. 2019-05-05]. Dostupný na: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/et-liv-uten-vold/id733697/>
- [29] Government No. *Action plan against domestic violence 2012* [online], In: Government.no [cit. 2019-05-05]. Dostupný na: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/action-plan-against-domestic-violence-20/id669093/>
- [30] WHO, Department of Reproductive Health and Research, London School of Hygiene and Tropical Medicine, South African Medical Research Council, *Global and regional estimates of violence against women, Prevalence and health effects of intimate partner*

- violence and non-partner sexual violence*. 2013 [online], In: who.in [cit. 2019-05-05].
Dostupné na:
<https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241564625/en/>
- [31] FRA, European Union Agency for fundamental rights. *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report*. 2014. [online], In: who.in [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- [32] KUNC, Kamil a kol. *Ekonomické dopady domácího násilí v ČR*, 2012. In: *Profem.cz* [online]. [cit. 2019-05-05]. Dostupné z:
http://www.profem.cz/shared/clanky/103/profem-studie2b-web_1.pdf
- [33] SMETÁČKOVÁ, Irena a Petr PAVLÍK. *Sexuální obtěžování na vysokých školách. 2011*. [online], In: *sreview.soc.cas.cz* [cit. 2019-05-05]. Dostupné na:
http://sreview.soc.cas.cz/uploads/99c2c21a9ec6ae04d0e8b2e8a462d588fb3bcab3_SmetackovaPavliksoccas2011-2.pdf
- [34] PEŠÁKOVÁ, Kristýna a kol. *Muži jako oběti domácího násilí*. 2011. [online], In: *www.otcovia.sk*. [cit. 2019-05-05]. Dostupné na:
http://www.otcovia.sk/docs/Domaci_nasili_na_muzich.pdf
- [35] DIAKONIE MOST. *Oběti domácího násilí mohou získat utajený azyl*. 2017., [online]. In: *most.diakonie.cz*. [cit. 2019-05-05]. Dostupné na:
<https://most.diakonie.cz/clanky/obeti-domaciho-nasili-mohou-ziskat-utajeny-azyl/>
- [36] *Mapa pomoci*. [online]. In: *Nenechte si ubližovat.cz* [cit. 2019-05-05]. Dostupné na: <http://nenechtesublizovat.cz/index.php?mainNav=pomocobetem&subNav=mapa>
- [37] *Statistiky*. [online]. In: *domaci nasili.cz* [cit. 2019-05-05]. Dostupné na:
<https://www.domacinasili.cz/statistiky/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
OSPOD	Oddělení sociálně právní ochrany dítěte
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Maslowova pyramida lidských potřeb [11].....	13
Obrázek 2 Schématický nákres cyklu násilí [12].....	15
Obrázek 3 Duluthský model [4].....	16

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 SWOT analýza domácího násilí	32
Tabulka 2 Hodnocení položek SWOT analýzy	33
Tabulka 3 Výsledek studie Násilí na ženách	48

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Ishikawa diagram příčin a následků	30
Graf 2 Výsledná strategie SWOT	34
Graf 3 k 1. otázce	35
Graf 4 k 2. otázce	36
Graf 5 ke 3. otázce	37
Graf 6 ke 4. otázce	38
Graf 7 k 5. otázce	39
Graf 8 k 6. otázce	40
Graf 9 k 7. otázce	41
Graf 10 k 8. otázce	42
Graf 11 k 9. otázce	43
Graf 12 k 10. otázce	44
Graf 13 k 11. otázce	45
Graf 14 ke 12. otázce	46

PŘÍLOHA P I:

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ POLICIÍ ČR DLE KRAJŮ

KRAJ	Zpracoval Bítý kruh bezpečí ve spolupráci s APIC ČR - 10. 1. 2019												celkem v jednotlivých letech										celkem 2007-17	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		2017
	5	4	1	1	4	5	5	5	1	4	6	6	50	37	35	84	72	64	63	56	54	53		57
Jihočeský	5	4	1	1	4	5	5	5	1	4	6	6	82	72	82	87	118	150	128	118	124	117	106	
Jihomoravský	5	12	5	12	7	6	12	13	11	9	9	11	32	46	49	79	137	111	97	114	93	89	82	
Karlovarský	7	2	5	10	6	3	8	5	10	2	7	5	34	22	16	44	45	52	41	35	32	57	113	
Královéhradecký	7	4	6	8	5	5	8	2	6	6	7	9	30	36	68	62	82	104	113	100	79	80	80	
Liberecký	5	9	7	13	6	8	3	5	5	5	4	6	213	110	111	108	135	97	107	124	112	122	115	
Moravskoslezský	9	5	12	10	15	16	12	9	10	8	9	12	44	35	43	61	112	100	94	87	109	95	93	
Olomoucký	5	8	9	4	8	9	3	10	2	5	4	8	61	39	44	73	92	104	83	80	69	77	60	
Pardubický	3	5	2	6	7	3	4	3	7	6	7	2	16	22	14	27	23	30	39	42	31	26	31	
Píseňský	2	4	3	3	5	2	2	2	3	1	2	2	59	34	48	104	123	138	155	213	192	206	200	
Hlavní město Praha	15	8	17	9	23	12	12	16	24	19	9	22	79	67	59	64	121	106	111	119	104	103	103	
Středočeský	11	6	8	8	19	7	11	9	4	9	10	15	81	87	134	133	202	204	156	137	163	181	204	
Ústecký	16	13	23	15	21	19	11	14	17	18	16	14	32	26	39	51	42	43	73	74	77	55	47	
Vysočina	11	6	7	3	5	3	3	4	4	7	7	4	49	46	36	81	126	102	101	83	67	55	57	
Zlínský	10	2	3	3	3	6	4	9	3	3	2	5	862	679	778	1058	1430	1405	1361	1382	1306	1316	1348	
CELKEM VYKÁZÁNÍ	111	88	108	105	134	104	98	106	107	102	99	121												
z toho opakovaná	13	18	17	13	21	11	15	16	20	14	13	19												
řj. v %	12%	20%	16%	12%	16%	11%	15%	15%	19%	14%	13%	16%												

Od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2018 celkem: 14 208